Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 52 (1199). SÖNDAGEN DEN 26 DECEMBER 1909. 22:DRA ÅRG.

IDUN
ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Ett Trettioårsjubileum

Hilda Ahnfelt.

Vår första plymfabrik

TRETTIO ÅR äro en lång tid att ha arbetat i ett yrke, men knappast lär någon stockholmska likväl bli förvånad öfver att höra, att det nu är jämnt så länge sedan fru *Hilda Ahnfelt*, mor för öfrigt till skriftställarinnan Astrid Ahnfelt, började att inträngа i plymfabrikationens mysterier. Både de, som helt nyligen börjat bära plymer, detta tecken på den fullvuxna kvinnans värdighet, och de, som ha slitit ut många omgångar, torde ta som en självklar sak likt vattenledning, belysning och dagligt bröd, att fru Ahnfelt alltid har funnits och alltid skall finnas till hands på Smålandsgatan, och hvad skulle vi för resten med den gatan om inte för Ahnfelts och Avéns?

Fru Ahnfelt är så godt som helt och hållet en autodidakt inom plymbranschen. Genom tusen experiment, lyckliga såväl som olyckliga, men lika lärorika bägge, letade hon sig fram till det rätta sättet att behandla plymerna. De tider äro nu längst förbi, då hennes kök var laboratorium och halfva matsalen tjänstgjorde som butik, då hon inte förstod sig bättre på att rekvirera än att hon fick honfjädrar, där hon ville haft hanfjädrar (hvilket gör hela skillnaden), och när den första generalstabsplym hon fick till renovering blef röd vid omfärgningen i stället för gul.

Nu har hon en fabrik på Smålandsgatan, några steg längre ner än den välförsedda butiken, och där går hon omkring och öfvervakar arbetet, som utföres af 16 flickor, dem hon själf lärt upp. Plymerna, dessa sköna och dyrbara prydnader, som bäras af kvinnor, skådespelare och generalstabsofficerare, ligga här i väldiga buntar öfver allt. Där får man se råvaran, sådan den ser ut, då den tages direkt från världens populäraste fågel. Plymerna äro hvitgula, svarta eller bruna och variera mycket i storlek och värde, men i intet fall skulle de kunna tjäna de ändamål, till hvilka vi behöfva dem. Först sedan fettet dragits ut och de tvättats och blekts, kan man öfvergå till det svåraste, färgningen. Den ynkliga lilla råttsvans, som kommer upp ur färggrytan, torkas öfver varma ugnar, och när det väl är gjordt, kan man börja bygga upp en verklig plym för bankdirektörsfruar genom att lägga flera på hvarandra, till dess man får den önskade tjockleken. Krusningen sker för hand med en knif. Plymboor snos ihop ungefär som när man virar girlander för majstängerna, men fordra nog större skicklighet!

Som alla veta, finns det nästan alltid hopp för en plym, blott den har varit god från början. Därför blir också renovering en vidlyftig gren af fru Ahnfelts verksamhet och säkert icke den af kunderna minst uppskattade. Fru A:s kunder äro hufvudsakligen privatpersoner, modisterna måste af rent tekniska skäl ta sina plymer från de grossister, som förse dem med deras öfriga artiklar. Det blir därför för kunderna att gå med sin plym från fru A. till modisten, och en snäll modist sätter på den vackert *ändå*. Hvad grossisterna angår hade fru A. att rida ut en dust med dem i början af sin verksamhet, då de ville förbjuda henne att tillkännage, det hon ensam i Stockholm hade direkta förbindelser med Kap och Egypten, de stora produktionsorterna. Lyckligtvis hade fru Ahnfelt sin man, skriftställaren Arvid Ahnfelt att lita till, och genom pressen blefvo herrar grossister näpsta.

Numera köper fru A. genom sin son, herr Edmund Ahnfelt, som sköter den kommersiella sidan af företaget och så småningom skall öfverta det helt och hållet, från London på de stora plymauktionerna vår och höst sitt behof af råvaran. Plymerna fås numera från väldiga strutsfarmer, där djuren skördas fyra gånger

INTERIÖR FRÅN STOCKHOLMS PLYMFABRIK. A. BLOMBERG FOTO.

årligen, men fru A. talar med saknad om den tid, då man äfven fick plymer från vilda strutsar, de voro af stoltare resning och glans.

Lyckligtvis för dem, som icke ha råd att göra kapitalplaceringar i plymer, finns det andra fåglar än de afrikanska societetsdjuren, som kunna bestå vackra prydnader, och till dem höra våra matnyttiga fåglar. Det är främst ankan, så tuppen, tjädern, kalkonen och ännu andra, som beredas och färgas, till dess de bli värdiga att pryda de moderna hattarna. Och vackert formade och tecknade som de äro ta de sig också verkligt dekorativa ut. För dem, som ledsnat vid att efter en tid se bomullsinälfvorna krypa ut ur hattvingarna, kunna vi tala om, att fru A. bereder vingarna efter en utmärkt metod, de tas nämligen icke sönder utan få vara hela som de äro. Apropå kalkon kan jag glädja dem, som i likhet med mig trott sig gå med en marabutboa kring axlarna, att det sannolikt ingenting annat är än förfalskad kalkon. Marabut är nämligen mycket sällsynt och ytterst dyrbart, men i gengäld också vackrare än den marabut, född kalkon, vi bruka bära. Illusionerna vika här som alltid för kunskapen.

E. —ER.

ELSA TÖRNES SPALT.

Bilder och nyårsfrågor.

RYSK SALAD, det vet herrskapet, hvad det är: små smulor af allt ätbart i en konstlös blandning, morötter och makaroni, kött och svamp, ärter och bönor, gurka, äpplen och kapris. Hvad som gör detta sammelsurium till en njutbar, till och med läcker rätt, det är såsen, den må nu vara majonnäs eller blott kryddad gräddsås. — Jag hörde häromdagen ett folkbildningsföredrag, som ovillkorligen förde mina tankar på den ryska saladen — innan såsen kommit till och gifvit sin karaktär åt anrättningen.

Denna iakttagelse eller detta intryck gaf riktningen åt tankar, som alltid ligga på lur denna tiden på året, då det skymmer till kväll och vi i alla tonarter påminnas om att nu är åter ett år tilländalupet och ett annat stundar. — "Hvad har du uträttat, hvad har blifvit af dig själf, af de dina, af ditt folk? Hvad har du samlat i påsen till kommande år?" — "Är det fara för att den ryska saladen hos vårt folk blifvit en modern lifsform, likasom folkbildningsföredraget blifvit en modern lifsyttring?"

Åhnej! Ingen regel. Lifsformerna äro flere och mera växlande än någonsin, och den ena gestaltningen är icke den andra lik.

Några göra sitt lif som ett pärlband, foga pärla till pärla, klara, matta, färgade, träda dem alla på en tråd och knyta dem samman. Om tråden brister, så trilla pärlorna. Några försvinna, andra trampas sönder, de trädas kanske upp på nytt, kanske icke, bli dock aldrig samma pärlband mer. — Det är icke ett godt sätt.

Några plocka blommor, famnen full af doftande, sköna blommor. Kanske binda de dem till buketter, där hvarje blommas plats afväges så att hennes skönhet kommer bäst till sin rätt, kanske plocka de hvarje dag nya och gömma ingen. Icke heller ett godt sätt, ty alla blommor vissna och i deras flyende vällukt gömmer sig lukten af lik.

Bättre göra kanske de, som gestalta sitt lif som en åker, plöja, harfva och så och vänta en enhetlig, säker skörd, om också ej riklig.

Men mera frestande för nutidsmänniskan synes det vara att lägga lifvet som ett trädgårdsland, där allt växer i rutor och rader, kål och spenat, lök och persilja, reseda, luktärter och rosor. Det är så rart att ha allting till hands, bara plocka på sin egen lilla torfva och kunna bjuda af sitt eget. Det är allmänbildningens välsignelser schematiserade. Bara icke ogräset vore, som frodas så enormt; efter regnskurar och solskensdagar, alltid. Det gäller att rensa och åter rensa, utan uppehåll för att icke kväfvas.

Därför föredraga alltjämt några att planta sitt lif som en krukväxt i ett rum, ständigt vårdad och vattnad af ömma händer, omsorgsfullt flyttad fram i morgonsol, flyttad bort ur hetaste middagssol, spridande fröjd och fägring åt det lilla rum, som är krukväxtens hela värld, eller vissnande bort utan att veta hvarför.

Men några söka den form för lif, som jag skulle vilja ställa högst af alla. Det är trädets. Rötterna djupt i jorden, stammen rak, kronan i höjden, ett fåtal starka grenar, många små, den ena formen organiskt framsprungen ur den andra, allt tillsammans en enhet, en helhet. En vår för blomstring, en höst för frukt och vintern för hvila; och till sist i själfva förgängelsen en uppgift, en framtid, vare sig som stock i en vägg, som mast på ett skepp, som planka på ett däck eller också något annat, i alla fall icke bara "punkt-slut".

Ännu en enda bild blott. En bild af lifvet så, som de starkaste och lyckligaste gestalta det för sig. Bilden af en byggnad, vare sig en koja vid skogsbrynet, byggd på hällen, skyddad mot nordan, med utsikten fri öfver dal och sjö eller en monumental byggnad med bred, fast grund och fasta murar. Fönster åt östan och västan, ej utan ornamentik och utsmyckning, men med sin största skönhet i resningen själf, sin lugna trygghet bakom egna murar. Men nu nog med bilder. De som icke älska sådana ha längesedan förlorat tålamodet, tröttnat att dra paralleller,

Året dalar. Hvad ha vi åstadkommit, hvad vilja vi göra med det nya, som stundar? Samla pärlor, plocka blommor, odla lök eller växa som träden i skogen? — Vi göra rätt att fråga, ha kanske också skyldighet att svara, hvar och en för sig i den tysta nyårsnatten, skyldighet mot oss själfva, men mer ändå emot vårt land, hvars öde fogas efter samma norm som flertalets af dess bebyggares. Individens styrka är samhällets — dess svaghet också samhällets.

*

För två sedan gjorde "Elsa Törne" sin entré i Idun med några nyårsreflexioner. Jag vill sluta, där jag började; sålunda mekaniskt fogande samman den långa ramsan af pappersspalter, medels hvilka jag infriat mitt löfte att — ömsom Esau och ömsom Jakob — programlöst orda om ditt och datt. Men under dessa år har mitt intresse dragits till studieområden, som ligga väsentligt utanför Iduns gästvänliga råmärken, och därför måste jag nu säga Iduns läsare farväl och "hjärtligt tack för så ofta visad förståelse och sympati!" — Kanske råkas vi ånyo.

Till dess farväl och godt nytt år!

Eder

ELSA TÖRNE.

På Julafton.

JAG SITTER ensam i min tysta kammar,
dit sorlet ifrån gatan knappast når.
Och ingen stjärna mer på fästet flammar,
blott yrsnön leker rundt kring kvällens bår.
Af längtan hjärtat grips, och ögat ammar
åt blekа kinden en förstulen tår.
Och gamla minnen gå och komma åter
i brokigt virrvarr, medan sångarn gråter.

Men bort med tårar! Julefest skall firas . . .
Se, stjärnan lyser snart från Betlehem!
Med fridens hvita liljor skall det siras,
det lånta tjäll, som nu får kallas hem;
och hoppets rosor må kring pannan viras,
ty lifvets pulsar slå i hvarje lem.
Se, julens ängel öfver tröskeln stiger
och palmbesmyckad han min julkväll viger.

Men anden, lyft på hoppets hvita vingar,
högt öfver natt och köld sin kosa tar
i ljusa rymder, där han fram sig svingar,
— ty ofvan moln är himlen stjärneklar —
och jordens sorg och oro han betvingar
och gungar fram på segerns gyllne char;
ty mäktig segrare i hårda strider,
är trosvarm ande under juletider.

Men hjärtats domare, som bistert blickat,
ler blidkad hän mot sorg och synd och nöd,
ty rosenlindadt svärd har julen skickat
och straffets glafven vändt till trofast stöd.
Och omedveten ro åt hjärtat stickat
en mantel, mjuk och hvit och rosenröd,
och sveper den kring frusna, tärda lemmar
på fången, löst ur stundens plågoremmar.

Det ljusnar mer och mer: ett skimmer bredes
kring världens hela, ofattbara rund.
Jag ser: ur delta skyar himlen redes
i strålklar glans till Frälsarns födslostund.
Och tviflets mörker bort till afgrund ledes,
och otrons klippa remnar i sin grund.
Hör ödmjukhetens fridsbud när och fjärran:
"På böjda knän, O, värld, du söke Herran".

Din andes guld, från hvardagsslaggen renadt,
och rökelse från hjärtat uti brand:
hvad bäst du kunnat, hvad du ädlast menat,
med glädtig bäfvan tag i ödmjuk hand
och lägg din gåfva ned, ett sandkorn, enadt
med myriaders i en tallös sand,
vid krubban, där han födes, Världens Förste,
där störst den minste är och minst den störste.

*

Men harpotoner klinga än i kvällen,
fast juleljusen släckas mer och mer,
och lika dold af mörka moln är pällen,
där aftonstjärnan eljes klarögd ler.
Det är så tyst och stilla rundt i tjällen,
dit julenatten stigit fridfullt ner;
och drömmen står med trollspö uti handen
och vinkar bort till ro den trötta anden.

CARL WILHELM TYDÉN.

VI rikta härmed en vördsam uppmaning till alla våra läsare och vänner att i god tid förnya prenumeration för det nya året, helst före nyårsdagarne, så att intet afbrott i Iduns regelbundna ankomst må ske.

"Bort mod de evige Sange".

ETT KONSTNÄRSNAMN, ett stort och firadt, flög nyss öfver världen och öfver det namnet sattes i tidningarna det betydelsefulla korset.

Kröjer kallad bort — —! *Också han.*

I familjekretsen, där några vänner voro samlade då budskapet kom, frammanades vemodsfullt de gamla Skagen-namnen från konstnärskoloniens första samlingsår däruppe, där de stora vattnen mötas.

Ja! Hur var det den tiden?

Berätta! Det blef spordt och blef svaradt, och så nämndes ett namn, namnet på en kvinna, som då samlade alla omkring sig och var själen i det hela, i ordets vackraste mening. "Drachmanns hustru", den kvinna, hvars inflytande blef af genomgripande betydelse, en betydelse, som redan nu löser sig ut ur det dimmiga mörkret och framstår i öfverraskande klarhet, görande diktarens ord den gången om henne till sanning:

> "Og Krandsen for Sejeren lægges for Fod
> af en ung og uskyldig Kvinde"

Och segern var: att sångarens mannaålders bästa diktning blef så helstöpt och fullödig som den blef.

Några ord om henne och en bild från Skagen.

Jag ser de hvita klitterna mot den ljusa himlen och det öppna hafvet som bakgrund, ser de små spridda gårdarna och husen, mellan hvilka människorna vandra med den tunga, släpande gång, som man får, när man vadar i lös, djup sand.

I det berömda gamla värdshuset, där tafvelgalleriet ännu icke var så stort som det är nu, var ett muntert sällskap församladt.

Drachmann sitter vid bordsändan, han är inspirerad, reser sig, rätar på sin höga gestalt, kastar hufvudet tillbaka, medan blicken sväfvar ut i rymden, och talar, talar, — — poetiska bilder myllra fram, formsköna, musikaliska, och bränningarna ute från hafsstranden preludiera därtill med mäktiga ackorder.

Då man omsider bryter upp, följer hela sällskapet med till Drachmanns hem i ett af de låga Skagenhusen. Hans hustru har skyndat hem i förväg för att taga emot gästerna och få barnen i säng, så att det kan bli ro i huset, ty i afton skall Drachmann läsa upp sitt nyaste dramatiska arbete.

Men först måste bordet röjas af och supén sättas fram. Det är ett stort arbete att röja detta bord med dess staplar af böcker, tidskrifter och fotografier, bref och papper. En stor manuskriptpacke tillhör husets fru, det är två band af den tyske författaren Gottfrid Kellers berömda roman, som hon öfversätter till danska. När Drachmann arbetar på sin Byronöfversättning, är hon honom till stor hjälp genom sin gedigna kunskap i engelska språket och öfverlägsna insikt i litteraturfrågor. Ingen förstår, hur hon hinner med allt det litterära arbete hon utför, samtidigt med att hon håller sitt hus i en mönstergill ordning och undervisar sin tjänsteflicka i den kokkonst, för hvilken hon skördar så mycket beröm. Men hennes rika intelligens, stora kunskaper och sedliga kraft ge henne en viljestyrka, som öfvervinner alla svårigheter. — —

Hon är lycklig denna afton, går så glad omkring och ordnar vid bordet, och midt i Martas-

FRU EMMY DRACHMANN.

bekymren ilar hon så hän och säger sakta till någon i vänkretsen: "Hade jag icke rätt? Var det icke bättre, att Holger håller sig här i ro och arbetar än att, som i Köpenhamn, dras in i politiken och kanske gå förlorad för litteraturen?" Och så skyndar hon vidare med en tindrande glans i de klara ögonen.

I bortåt tjugo år stod denna ungdomsfriska kvinna med de små späda händerna och den starka, modiga själen vid diktarens sida som hans maka, vakande med djupt allvar och varm förståelse öfver hans arbetsfred, aldrig glömmande hvad som från altaret ljöd till henne i brudtalet:

Iduns kvinnliga akademi utväljer pristagaren för 1910.

INNAN DOKTOR LAGERLÖF afreste från Stockholm för att i stillhet fira julen efter de ansträngande festligheterna, möttes medlemmarna i Iduns kvinnliga akademi till sitt sedvanliga årssammanträde under ordförandeskap af professorskan Agda Montelius för att besluta öfver utdelandet af 1910 års Idunspris för "någon förtjänstfull kvinnlig gärning". Mötet, vid hvilket alla akademiens medlemmar så när som på fru Gerda Lundequist, som gästerar i Malmö, voro närvarande, ägde på doktor Lagerlöfs förslag rum i hennes våning å Grand Hotell. Intresset för Idunspriset har i år varit mycket stort och icke mindre än 25 olika kandidater hade blifvit nämnda. Bland dessa utvaldes nu pristagaren, hvars namn dock förblir en hemlighet, som icke kommer att röjas förr än i det nya årets första nummer. Så mycket kan dock sägas, att det bäres af en kvinna, hvars lifsgärning är uppskattad i vida kretsar.

Sedan denna fråga var afgjord, upplöstes sammanträdet och deltagarna begåfvo sig till det angränsande hotell Royal, där fru Skogh ställt en af festvåningens enskilda salonger, för tillfället vackert dekorerad med blommor, till akademiens disposition. Här, där hvalfbågarna öppnade sig ut åt den vackra vinterträdgården, vidtog nu en stunds festlig samvaro, särskildt förhöjd af att akademien fick se årets litterära Nobelpristagare i sin krets.

En minnesbild från Skagen.

"Du unga brud, minns hvad Danmark väntar af honom, hvilkens hustru du skall blifva, du har ett tungt ansvar."

Och då skilsmässans timme slog, då förhållandena växte henne öfver hufvudet, då kunde ingen säga, att hon flydde från fanan, hon gick för att lefva för sina barn, hvilka hon uppfostrade till duktiga människor, värnad af deras kärlek och allas aktning. Hennes rena vandel hedrade det namn hon bar och alltjämt bär, och, då efter Drachmanns bortgång, frågan om pension till hans "änka" kom fram i riksdagen, höjde sig en röst i Folketinget och förklarade bestämdt, att skulle där vara tal om en sådan pension, så var det blott *en,* man i detta fall kunde tänka på, och det var fru *Emmy Drachmann*, född Culmsee. Och därvid blef det.

— — —

I diktarhemmet på Skagen är tebordet dukadt. En dörr öppnas sakta, och tjänsteflickan kommer in med den lille minste, som skall säga godnatt till mor, på armen, och när den lille har gått från den ene till den andre och aftonmåltiden är slut, samlar man sig kring bordet med den tända lampan. Verandadörrarna stå öppna, det är en mild, varm sensommarafton. En palm vajar sakta med bladen borta vid fönstret, bakom den står Kröjers stora byst af Drachmann, som just är under arbete, öfverhöljd af våta handdukar. Lampljuset faller klart på Kröjers rödblonda, intelligenta hufvud, han sitter liksom fördjupad i sig själf, han tyckes trött, har arbetat hela dagen på sin kända tafla "Fiskare draga not" och haft modell. Men då läsningen begynner är han idel uppmärksamhet. Vid hans sida sitta Anna och Mikael Anker, Wilhelm Groth och professor Rosenstand.

Det är skådespelet "Puppa och fjäril", som Drachmann just har fulländat. Då uppläsningen är slut, höres ett sakta, "tack, Holger!" från den ena och den andra i kretsen. Tankarna äro uppfyllda af det hörda, som gripit djupt. Ingen kunde som Drachmann i hans bästa ögonblick skapa denna stämning, som gjorde stunden till en högtid, den man aldrig glömde. Så ljuder med ens från pianot i det lilla rummet bredvid "Mendelssohns Lieder" tolkade med ett föredrag, värdigt en Griegs elev, som husets fru är, och efter en stund kommer Coriolan-uvertyren brusande, Drachmanns älsklingsmusik. Han går bort till dörren och står där stilla, lyssnande. Ack, du spelande därinne, att du aldrig själf såg den blick, som han då sände dig!

Kort därpå ser man de två vid hvarandras sida sakta vandra bort från huset ned mot stranden. Hennes ljusa hår glänste som silfver i månstrålarna, hon var barhufvad, och han hade kastat en flik af sin kappa om hennes axlar.

Vi andra voro kvar däruppe, vi nändes icke att tala till dem och bryta stämningens förtrollning. En och en gingo vi hvar till sitt.

Hafvet brusade och mumlade därnere vid stranden, där de två stodo tätt intill hvarandra, stodo så länge vi kunde se dem, lyssnande efter hvad hans diktarsjäls öra hörde och hans själs öga såg — — spejande "bort mod de evige Sange" (dikt af Drachmann).

ALMA FORSBERG-DALHOFF.

Använd endast
KOCKUMS
PANSAR-Bmaljerade
GJUTNA GRYTOR.
Giftfria. Solida.
KALMAR ÅNGKVARNS A.-B:s
KALMAR 1:ma
- RISSTÄRKELSE -
tillverkad på landets modernaste stärkelsefabrik, utmärker sig särskildt för *hvithet, renhet* och *styrka.*
Finnes hos hvarje välsorterad specerihandlare i hela riket.
OBS.! Guldmedalj i London 1906.

Lytets börda.

Berättelse af **Hjalmar Höglund.**

Belönad med hedersomnämnande vid Iduns romanpristäfling 1908.

(Forts. o. slut fr. n:r 50.)

TURE DAHL hade i ifvern rest sig och börjat gå fram och åter öfver golfvet.

"Under den senaste tiden ha vi börjat taga vårt öde i egna händer," fortfor han. "Vi ha, som du vet, bildat en förening, och tack vare vår ordförandes rent otroliga energi och kraft har vår förening blifvit så stark, att den ser sig i stånd att på ett mångsidigt sätt verka understödjande för sina medlemmar, och den har redan gjort afsevärdt mycket för att bevaka våra intressen och föra vår sak framåt. Och föreningen kommer säkerligen att uträtta ännu mycket mera, och den har ojämförligt större kraft därtill än hvad en och en af oss förmår. Det gäller bara att hålla sträng dicsiplin inom oss och kompakt enighet utåt, så skola vi själfva plöja oss väg genom drifvorna och tvinga vår seende omgifning att förstå och intressera sig för våra sträfvanden. Så har t. ex. här i Stockholm på jämförelsevis kort tid åstadkommits ett häpnadsväckande rikhaltigt blindskriftsbibliotek, där vi till och med få del af litteraturens senaste alster. Detta bibliotek, ett medkänslans och varmhjärtenhetens sannskyldiga jätteverk, har tillkommit genom de seendes tillskyndelse och välvilja och är ett storslaget vittnesbörd om, hvad en dylik arbetande välvilja förmår uträtta, när den ledes in i rätta fåror och på fruktbärande jordmån. Ännu ha vi dock så obeskrifligt mycket ogjordt och ovunnet, ännu ha vi långt till våra önskningars mål och ännu återstår oss mycket, mycket arbete. "Men," fortfor Ture Dahl, i det han knäppte till med fingrarna och tvärstannade framför Erik, "jag kommer just nu att tänka på, att du kan bli oss en god hjälp härutinnan."

"Jag?" eftersade Erik förvånad.

"Just du. Du är den förste och ende blinde författaren i vårt land. Det är ju möjligt, att du kan få efterföljare, bland oss, men så länge du ännu är ensam, så ha vi endast dig att hålla oss till. Din blindhet har ställt dig in i våra led och gjort våra intressen till dina egna och just på grund däraf är din penna vår. Du skall skrifva om oss, du skall skildra vårt lif, våra behof, våra sträfvanden och vårt önskemål, och dina ord skola nå längre än en ropandes röst, och du skall gifva allmänheten den rätta synen på oss och vår sak. Kort sagdt, du är vår man, och vi behöfva dig. — Å, du," fortfor Ture Dahl högtidligt och med djupaste allvar och lade sina händer tungt på Eriks skuldror, "jag ser det som en uppenbarelse. Din blindhet är icke en meningslös olycka, den är en försynens skickelse, en betydelsefull länk i verksamhetskedjan för vår förlossning. Herren ämnar dig till ett starkt verktyg i vårt arbete, han ger dig genom din blindhet en helig mission."

Erik kände sig gripen af den andres allvar och förtroendefulla tillit, men därför att det gällde honom själf, sökte han slå bort det hela med skämt.

"Jag tror du gör dig till profet," sade han med ett svagt leende.

"Nej, icke gör, men jag *är* det i denna stund," svarade Ture Dahl lika allvarligt, "och du skall få se, att min profetia kommer att besannas."

Det blef en stund tyst mellan dem, medan de båda männen stodo försjunkna i tankar, hvar för sig trefvande med sin aning inne i framtiden.

En god jul
och
Ett godt nytt år
tillönskas Iduns läsare af
Redaktionen.

DET LIGGER redaktionen om hjärtat att nu i det gamla årets kvällsstund rikta några tacksamhetens ord till sin stora och trogna publik för allt intresse och all välvilja, tidningen och dess sträfvanden fått åtnjuta under 1909. Arbetet blir en glädje, när ens mödor kvitteras af läsekretsens sympatier och ens syften finna resonans och förståelse, något som i alldeles särskild grad gladt oss i dessa brytningstider, då meningarna mer än eljes stå i harnesk mot hvarandra.

Att det kommande året skall låta oss få behålla vår plats i de tusentals svenska hemmen och lämna oss tillträde till ett stort antal nya, därom äro vi öfvertygade, då vi här vördsamt uppmana alla och en hvar till skyndsam prenumeration på Idun, som nu mera än någonsin har förutsättningar att kunna tillfredsställa äfven mycket höga anspråk på en svensk illustrerad tidning.

Vårt program för nästa år är nämligen så rikhaltigt, att en jämförelse med de föregående årgångarnes innehåll otvifvelaktigt skulle ge vid handen Iduns alltjämt skeende utveckling mot större allsidighet såväl på det textliga som det illustrativa området.

Vi skola i nästa nummer ge våra läsare en öfversikt af hvad vi närmast ha att bjuda af värdefulla bidrag och sluta dessa rader med ett varmt tack till läsekretsen för hvad som varit och ett tillitsfullt: på återseende 1910!

I nästa stund ringde tamburklockan och några flera blinda stego in, och samtalet fick en annan vändning. Rätt som det var ljöd så ett anslag borta från pianot, och af en stark barytonröst buros orden raka vägen in i Eriks allvarstunga sinne:

"I djupet bor, som uti höjden, Gud."

När Erik sent den kvällen gick till hvila, kände han sig icke blott resigneradt lugn, det hade också kommit en ljusning in i hans resignation. Kanske hade han, när allt kom vida, ändå en mission att fylla . . .

djupet bor, som uti höjden, Gud.

*

Framkommen till sjukhuset steg Erik ur och lät droskan vända, men i stället för att genast gå in dröjde han en stund kvar utanför porten.

Nu var kanske det sista ögonblicket kommet af hans synskede, nu stod han säkerligen vid porten till den mörka värld, dit glasskärfvans väg ledde, och nu ville han till minsta glimt suga in i minnet så mycket hans ögas sista flämtande synkraft förmådde uppfånga af lif och ljus. Och han ansträngde sig till det yttersta. Det dånade, rullade, trampade ideligen fram och åter förbi honom, men ur detta oafbrutna mullrande förmådde icke hans syn fatta mera än förbiskymtande glimtar; en ljus klädning, ett hvitt skynke, ett solbelyst, blänkande föremål — det var allt. Eljes dimmigt, töcknigt, detaljlöst, oskönjeligt.

Då kom en sista vältrande våg af förtviflan öfver honom. Då vek hans vunna resignation och förbyttes i en namnlös längtan efter syn, och han erfor det som ett oemotståndligt fysiskt behof att taga upp med handen för att söka rycka undan den slöja eller hinna, som höljde hans öga. Han ville se mera, å, han ville se allt, allt till minsta grand! Gatulifvet, husen, kyrkspirorna, himlens skyar, vattnets vågor och långt, långt borta hembygdens ovanskliga skönket, dess berg och sjöar och g öna skogar, och så hemmets ljufva idyll, den lillas älskliga drag och hans hustrus trofasta ögon — allt skriade efter syn. Herren förbarme sig, skulle han då skiljas från detta, aldrig i lefvande lifvet få se det mera! Nej, nej, det var aldrig tänkbart, möjligt! Det vore stridande mot all barmhärtighet, mot all nådig försyn . . . Om han åtminstone en gång till, en endaste gång till finge fullt och klart se sin hustrus ansikte, håret, pannan, munnen, ögonen, de kära, de kära . . . Men hvarför foro tankarna på allt detta just nu så våldsamt genom hans själ? Hvarför hopade de sig nu i afgörandets stund till en tyngd, som hotade att trycka honom i stoftet? . . .

Han drog djupt efter andan och torkade gång efter annan ångestsvetten ur pannan.

Barmhärtige Gud, var han då öfvergifven i denna stund, prisgifven åt förtviflan, fråntagen all kraft, kastad ned till helvetet — Herre, misskunda dig! . . .

Då kommo nya tankar smygande.

Men tänk om operationen skulle lyckas! Hvarför hade han egentligen upphört att hoppas, och hvarför dränkte han sig i idel tvifvel? Operationen *kunde* lyckas och den *skulle* det! Det vore mera i öfverensstämmelse med en barmhärtig Guds styrande att nu förlossa honom från denna långa, långa pröfvotid, och barmhärtighetens allmakt ville han i det längsta tro på . . . Ett litet knifsnitt skulle med ens lyfta den tunga bördan från honom och åter göra honom till en helbrägda man, obunden, stark och med alla möjligheter för sig . . . Men hans mission? . . . Å, det var blott en tröstandes vänliga fantasi. Han var icke vuxen och icke mogen för den missionen, och långt härligare vore det att återfå sin syn . . . Men om han tuktats, böjts och nu helt tvingades in i blindheten just för att göras vuxen och mogen? . . . Han for med händerna, som om han velat knäppa dem samman, men lät dem skiljas igen. — Så ske den Starkes och Outgrundliges vilja! . . . Hans egen hade ju så oändligen litet att betyda nu, dock skulle han vara man att bära sitt öde, hvad det än bjöd. Men hur annorlunda hade ej denna treåriga beredelsetid lärt honom att se lifvet mot förr!

Så vände han sig om och sköt upp sjukhusets port och gick in, lugn och behärskad, men med en känsla, som vore han på väg till en domsal, där han antingen skulle frias eller fällas, men vid hvars utgångsdörr, hur domen än blefve, ett arbetsfält och en mission väntade honom.

SLUT.

Till alla Iduns läsare!

Förnya prenumerationen på Idun i god tid helst före nyårshelgdagarne så har Ni glädje och trefnad hela

ÅR 1910!

Till kamp mot svälten!

Tretusen kronor nu senast utdelade.

SÅSOM FRAMGÅR af den redovisning öfver influtna medel, vi här nedan, lämna har intresset för vår insamling alltjämt varit stort, och särskildt julens annalkande har bevekt mången att sända sin skärf. Vi ha också haft glädjen att nu till julen kunna utdela 3,000 kronor, däraf 1,500 till diakonissanstalten och lika myckat till slumstationen. Vi skulle unnat alla gifvare att se slumsystrarnas glädje, då de mottogo den oväntadt stora summan för sina fattigas räkning. Från högkvarteret har man nu kunnat dela ut 100 kronor till hvardera af alla de 28 slumstationerna i riket, och slumverkets chef, öfverste Liljegren, har härmed fått en mångårig önskan uppfylld. Hvarje hjälp som kan lämnas de arbetande i barmhärtighetens tjänst mottages också denna vinter med en rörande glädje, som ökas naturligtvis i mån af den nöd, som står väntande bakom.

Då vi önska afsluta vår insamling och framlägga slutredovisning på nyåret, uppmana vi alla dem, som ännu möjligen ha någon lista att skyndsammast insända densamma. Är där någon, som nu i insamlingens elfte timme, beslutar sig för att icke längre dra sig undan utan vara med och bidraga till lindrande af den stora nöden och mättande af de hungriga, är det *ännu icke för sent att sända in ett bidrag*. Det måste dock ske genast, uppskjut alltså icke, men teckna beloppet på någon lista, eller insänd det per postanvisning. Helt visst skall gåfvan öka både gifvarens och mottagarens julglädje.

*

Trpt fr. föreg. n:r kr. 7,372: 20.

A. X. Stockholm, 5: —. H. Hellgren, Valstaberg, Södertälje, 5: —. Borås nedre 3: —. Fru Kerstin Larson, Flyinge, 5: —. Småskolan i Nor Refsund gn. lär. Elsa Rohdin 5: 50. Syföreningen Landeryd 10: —. L. Tillberg, Falsterbo bruk. (Kalmar län) 10: —. Blåbandsföreningen m. fl., Långlöt, 20: —. E. & A. F., Eksjö, 25: —. Lista 29, insaml. gn. C. Falk, Arboga, 5: —. Lista 30, insaml. gn. L. de Besche, Arvika, 20: —. Lista 34, Eskilstuna, (A. S. 3: —. H—g 1: —. L—g —: 50. E—h —: 50. G. P. 1: —. M. J. —: 50. E. E. —: 50. H. W. 2: —. A. B. —: 50. H. N. 1: —.) = 10: 50. Lista 87, (A. S. 5: —. M. L. 2: —.) = 7: —. (Gerda Meyerson Lista 94, 50: —. O. S. 1: —.) = 51: —. Lista 99, Ins. gn. M. Rydberg, Strängnäs, 37: 75. Hanna Hallberg-Norlind, Lund, 5: —. Skolbarn i Fulds skola, Nelhammar, 7: 70. Syföreningen å Visby slätt, 10: —. C. & R. Göteborg, 5: —. "Kibe", Kattarp, 5: —. A. H. Ölander, Solstadström, Blankaholm, 20: —. Pandrog, X., 10: —. Ins. genom Anna Rosengren, Aneby, 12: —. J. Calderhead, Geruniston, Afrika, 90: 47. Lista 27 (J-d. P-r. 1: —. E. N. 2: —. E-a Ö-g 1) = 4: —. Lista 39. (C. M. N-n, Göteborg, 1: —. S. 1: —. — 1: —. E. 1: —. Jn. 1: —. —n 5: —.) = 10. Lista 106 Varberg (Emma Strömberg, 1: —. Charlotta Boman 1: —. Julia Palm 3: —. Lisa Nilson 2: —. J. Hbg 3: —.) = 10: —. Lista 59 Insamlat gn. Lydia Norell, Lindesberg, 11: —. Lista 157 Insamlat gn. B. Stenberg, Stugun, 7: —. Lista 65 Insamlat gn. sjuksköt. Thea Clason, Restad, Venersborg, 23: 25. Lista 120 Insamlat gn. sjuksköt. Thea Clason, Restad, Venersborg, 25: —. Lista 161 Insamlat gn. Hildur Vallin, Alfvesta, 20: —. Lista 162 Insamlat gn. Anna L. Alexanderson, Falk.-Ranten, 21: —. Lista 163 Insamlat gn. H. Holmgren, Rydö bruk, 28: 50. Lista 136 Insamlat gn. Fru Olga Hoffman, Elghult, 129: 25. L. S. 5: —. E. S. 5: —. "Utan namn", Upsala, 90: —. Lista 82 Privata Lärarinneseminarium, Sthlm, 52: —. A. L., Sthlm, 5: —. A. V. Oskarshamn, 5: —. H. N., Åhus, 5: —. A. Nordström, Kimstad, 7: 50. Ins. gen. Irma Johanson, Rönninge, 7: 55. A. K., Chicago Ill, 25: 17. Logen Manhem (gn. Joel Tillberg, Proctor Vt., 224: 86. Lista 164 Ins. gn. Fr. Kerstin Larson, Flyinge, 22: 75. Summa Kr. 8,500: 95.

Nu är rätta tiden

att prenumerera på Idun för det nya året, på det att intet afbrott i tidningens regelbundna expedition må uppstå.

Tronskiftet i Belgien.

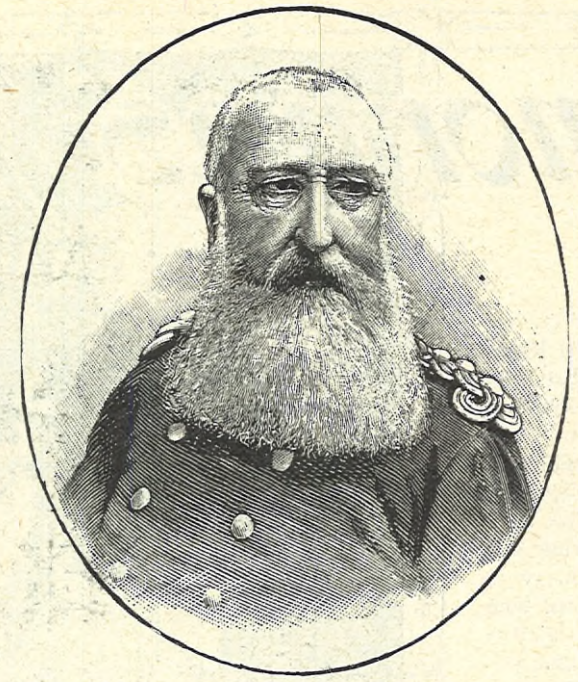

LEOPOLD II, DEN I DAGARNA AFLIDNE KONUNGEN.

ALBERT I, DEN NYE KONUNGEN.

DROTTNING ELISABETH, DEN NYA DROTTNINGEN.

"Noblesse oblige".

Nobelkommittén och pressen.

DET ÄR I SANNING NEDSLÅENDE — då vi nu i minnet blicka tillbaka på de dagar af nationell fest och lyftning, som Nobelprisets öfverlämnande åt vår stora diktarinna frammanat — att äfven nödgas dröja vid de fläckar, som byråkratiskt öfversitteri och självtillräcklighet ännu en gång lyckats häfta vid deras förlopp. Vi syfta naturligtvis på det ökända sätt, på hvilket vederbörande arrangörer anse sig kunna förfoga öfver inbjudningarna till den årliga Nobelfesten å Musikaliska akademiens högtidssal, och som gifvit anledning till de skarpaste gensagor från såväl pressens som otaliga enskildas sida. Enligt hvad de dagliga stockholmstidningarna nu meddela, har exempelvis vid det tillfälle, då för första gången efter Nobelinstitutionens grundande litteraturpriset tilldelades en svensk författare, ingen enda af våra diktare ihågkommits med en inbjudning, medan samtidigt herrar festarrangörer lära häfda som grundsatser, att "om det behagar dem att bjuda sina pigor på Nobelfesten, så angår det ingen, och att om de vilja, kunna de godt inställa hela festen".

Under sådana förhållanden kan det knappast väcka någon förvåning, att de svenska kvinnornas speciella pressorgan, den tidning, med hvilken Selma Lagerlöfs egen underbara saga från begynnelsen varit så nära förknippad, icke ansågs värd att medräknas vid pressinbjudningarnas utfärdande. I vår stora läsekrets namn funno vi dock att en protest från vår sida borde inläggas, och samma dag, som festen skulle äga rum, afsände vi som ett yttersta försök att ernå rättelse följande bref till ordföranden i Nobelstiftelsens styrelse:

Universitetskansleren
Högvälborne Herr Grefve Fr. Wachtmeister.

I Eder egenskap af ordförande i Nobelstiftelsens Styrelse ber jag härmed att för Eder, herr grefve, få framlägga följande: Sedan flere år tillbaka har öfvermarskalken för Nobelfesten å Musik. Akademien professor S. Jolin vid biljettfördelningen till pressen förbigått tidningen Idun, och oaktadt jag för professor J. upprepade gånger framhållit, att Idun, som både i ord och bild följer dagshändelserna, för sitt arbete vid tillfället i fråga behöfver disponera åtminstone två platser (en plats för redaktionsmedlem och en för tecknare), har någon rättelse ej kunnat uppnås. Äfven i år utblefvo som vanligt biljetterna; efter ett oändligt telefonerande har jag dock ändtligen nu på middagen som af gunst och nåd lyckats utfå *en enda*, tillfällighetsvis öfverblifven biljett. Detta behandlingssätt från professor Jolins och festkommiterades sida står i bjärt kontrast mot den hänsyn, pressen och icke minst Idun eljes äro vana att åtnjuta, och jag är öfvertygad, att det äfven föga öfverensstämmer med Nobelstyrelsens och dess ordförandes önskningar. Skall det nu bli möjligt, att icke vårt lands förnämsta litterära och illustrerade familjetidning så godt som utestänges från den fest, där Selma Lagerlöf hyllas med Nobelpriset, beror det af Edert godhetsfulla och omedelbara ingripande. Jag vore äfven uppriktigt tacksam, om för framtiden saken kunde så ordnas, att dessa årliga, för vederbörande lika nedsättande som för Idun obehagliga trakasserier förebyggdes.

Med utmärkt högaktning

vördsammast
Johan Nordling.

På detta bref har till dags datum *intet som helst svar* afhörts från grefve Wachtmeister. Det synes således, som om Nobelstiftelsens styresmän vid sin framgångsrika verksamhet att inför allt landet misskreditera det stora fosterländska arf, de satts att förvalta, äfven behagade åsidosätta de enklaste höflighetsformer.

Kylknölar.

Under de senare åren ha allt flera befriat sig från nämnda obehag genom att använda Salubrinomslag enligt föreskrift i bruksanvisningen.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos **Geijer & C:o,** Stockholm.

PÄRMAR

till IDUN 1908 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1: 50 Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.

Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisision och likvid i postanvisning insändes.

Kvinnornas fest för

NÄR DOKTOR LAGERLOF i sitt tal vid den stora kvinnobanketten å hotell Royal för ett par dagar sedan ställde fram Fredrika Bremers bild för dessa hundraden af kvinnor, som voro hennes åhörare, kunde hon aldrig gifvit dem en bättre gradmätare af seklerna, aldrig på ett mera åskådligt sätt låtit dem förstå hvad tacksamhet de äro skyldiga de sista femtio åren. Där låg helt visst en klok och försynt pedagogisk tanke bakom detta, ty vi alla, som se oss till trötta ögon på hvad som ännu återstår att vinna ut af oss själfva och samhället, ha blott godt af att stanna och tänka på hvad vi vunnit och hvad andra vunnit åt oss.

På det sättet kom det en högtid öfver festen, en fördjupning i den stämning, som den sagoliknande miljön, de vackert klädda kvinnorna och den glada och stolta anledningen till banketten redan från början hade skapat.

Man gick och drömde stora drömmar vid musik af fontäner och fioler, med ögonen fulla af ljus och vackra färger, man tänkte på att det var en kvinna, som skapat denna den vackraste bakgrund för en fest, man gärna kan finna, att det var en kvinna, som hemburit vår största litterära utmärkelse och därför nu hyllades som en drottning af sina medsystrar, man gladdes att bland dessa se många, som representerade icke blott ställning och rang, men en kvinnlig insats i det stora samhälleliga arbetet, allt från den hvithåriga Eva Fryxell, böjd af år, men strålande glad, till flickan, som arbetar i Kulturella ungdomsrörelsen.

Hvad man kände då, måste det nog vara en kvinna till för att inse, men männen förstå ju i gengäld så mycket annat.

— — —

De flesta sågo i afton doktor Lagerlöf för första gången, och spänningen var stor, när hon vid tonerna af festmarschen ur Tannhäuser gick igenom leden, liten och blek med gråsprängdt hår och hela strålknippen af små fina goda rynkor kring ögonen. Man iakttog det litet blyga sätt, hvarpå hon besvarade hälsningar och näsduksviftningar, präglade in i minnet hennes toalett af ljust grå, storblommig brokad med besättning af hvitt och silfver, hennes juveler och hennes nya, blänkande litteris-medalj, som hon fått att bära i serafimerordens blåa band, en alldeles särskild kunglig utmärkelse för nobelpristagarinnan. Så såg man henne slå sig ner på en gyllene stol, placerad på musikestraden, och från hvalfbågar och loggior, där stolar voro placerade för festdeltagarna, samlades från det ögonblicket allas blickar på den lila ljusklädda ensamma gestalten under fanan. Den, som icke var vare sig journalist, medverkande eller festföremål, kunde, om hon fått en god plats med utsikt öfver vinterträdgården med dess djupa grönska och kraftigt röda blommor bort mot estraden, i lugn och ro njuta aftonen och behöfde blott resa sig för att under någon paus i programmet från närmaste byffé hemta en kopp té med sandwiches, litet frukt eller hvad eljes hon behagade. Under tiden aflöste däruppe på estraden den ena händelsen den andra. Sedan statsrådinnan Lindman, ståtlig världs-

Selma Lagerlöf

dam och en smula osäker debutant på en gång, framfört en hälsning till doktor Lagerlöf, åtföljd af en härlig bukett hvita rosor, hördes tonerna af Värmlandssången, en hyllning till Värmlands ryktbara dotter.

Därpå reste sig en svartklädd gestalt i hvit långschal och vände sig mot doktor Lagerlöf, tydligen för att hålla tal. Det var doktor Lydia Wahlström, som i varma och vackra ord klarlade hvad Selma Lagerlöfs diktning varit för samtidens svenskar, för de små skolbarnen såväl som för 80-åringarna, för allmogekvinnorna och de unga flickorna, för de lidande och de glada. I egenskap af ledare för den kvinnliga rösträttsrörelsen i vårt land tackade hon henne också för att hon otvetydigt sagt sitt ord till förmån för "svenska kvinnornas mest brännande fråga", tackade för att hon format sitt lif lika vackert som sin diktning och slöt med ett rördt "Gud välsigne dig".

De öfriga talen höllos af fru Gurli Linder å doktor Lagerlöfs gamla seminariekamraters vägnar, af fru Alma Vik, som frambar ett tack från svenska lärarinnor och skolbarn, och af Lotten Dahlgren, som hyllade med verser och liljekonvaljer från Värmland, den gemensamma födelsebygden.

Mellan hvarje tal utfördes vackra orkester- och sångnummer af en sångkör under ledning af fru Alice Tegnér. Ett särskildt effektfullt intermezzo var Luciabrudens inträdande i hvita kläder med brinnande ljus på det blonda hufvudet — det moment som just Iduns tecknare här invid förevigat.

Festen led redan mot sitt slut, då doktor Lagerlöf reste sig för att tala. Det blef så stilla, att hennes mjuka, klangfulla stämma trängde till allas öron. Hon talade om Fredrika Bremer, den gamla mamsell Fredrika, som arbetat så offervilligt och förtröstansfullt för kvinnornas sak. Hon målade den förundran och glädje hon skulle känt vid att vara med i afton, men spådde, att hon skulle blifvit missnöjd med den storartade hyllningen "för denna människan, som inte gjort annat än skrifvit ett par böcker, hvilka det varit hennes lifs kärlek och önskan och glädje att få skrifva."

Slutorden, en rörd och skämtsam vädjan till alla, att "inte söka göra den fattiga, syndiga människan högfärdig" brydde sig emellertid ingen om. Nog hade man hurrat 2 gånger 4 gånger förut, men nu applåderades det och hurrades i stigande entusiasm på nytt, och ur alla fönster i den stora borggården vajade ifriga näsdukar.

Ännu en gång skulle dock feststämningen ta sig uttryck i jublande hyllning. Det var när till slut "Du gamla, du fria", programmets sista nummer, afsjungits och Selma Lagerlöf beredde sig till att bryta upp. Alldeles utanför programmet steg då hyllningsbruset, buret af en mäktig känsla, upp mot estraden, där hon stod.

Därpå bröto alla upp, men de, till hvilka Selma Lagerlöf hunnit med att personligen rikta några vänliga och älskvärdt intresserade ord, gingo nog hem med en ny stolthet och kärlek i sitt hjärta.

E. —ER.

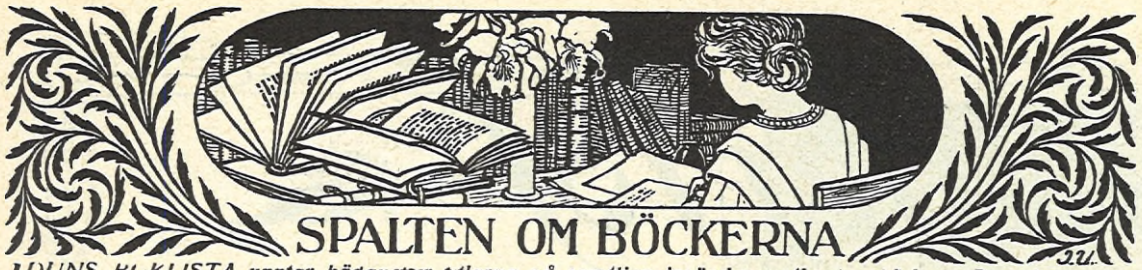

SPALTEN OM BÖCKERNA

J. U.

*IDUNS BOKLISTA upptar hädanefter titlarna på samtliga insända nyutkomna böcker. De arbeten, som dessutom önskas granskade af våra fackanmälare (för skönlitteratur friherrinnan **Marika Stjernstedt** m. fl., för ungdomslitteratur seminarieadjunkten **Marie Louise Gagner**), böra tillställas redaktionen i tvenne exemplar.*

DET ÄR i dag sista gången jag undertecknar denna spalt i Idun. Nästa år är det en annan hand, som fattar pennan. Det ligger mig om hjärtat att som slutord få rekommendera två böcker, rätt nära förbundna sinsemellan och dessutom särskildt aktuella nu. Det är *Ellen Key* af *John Landquist* i serien "Svenskar" — ni känner utan tvifvel till det lilla gula biblioteket, nu redan nio volymer starkt — samt *Kvinnorörelsen* af *Ellen Key*, båda utkomna i sammanhang med Ellen Keys sextioårsdag.

Den Landquistska essay'en torde väl, långt efter det aktualiteten förbleknat, komma att stå som en synnerligen klargörande sammanfattning och utlösning af begreppet Ellen Key. Den är mindre biografisk (för det biografiska hänvisar författaren själf i en not till annan källa), än framför allt förklarande, och det förklaringens ljus den kastar är vackert och varmt och tränger djupt. Jag menar om denna lilla skrift, som dock är tillräckligt lättfattlig att kunna bli populär, att den visar hvilken känslig filosofisk essayist vi äga i Landquist. Ellen Key, hennes personlighet och gärning, kunde knappast fått en mer skicklig och kärleksfull tolkning — åtminstone icke hos oss. För dem som ena sig med henne, är det en glädje att läsa boken, för de andra borde det vara en gärd af rättvisa.

Kvinnorörelsen, den bok med hvilken Ellen Key själf framträder igen, är en omfattande historik, icke de yttre linjernas, utan den inre och omdanande utvecklingens. Undertecknad, som icke är eller har varit hvad man brukar kalla kvinnosakskvinna, har svårt att fatta de synpunkter, på hvilka de rättrogna "feministerna" ställt sig, då de räknat Ellen Key bland sina motståndare. För kvinnans innersta frigörelse, där de periferiska och så lidelsefullt upphetsande frågorna för dagen bli rätt bleka, för denna väsentliga frigörelse har ingen stått så modigt i stridslinjen som Ellen Key. Men hennes blick går vida öfver det tillfälliga, i hvilket hon kan urskilja och erkänna det nödvändiga, utan att stanna i det. Så är också hennes bok, Kvinnorörelsen, en utomordentligt stort sedd öfverblick och i sin koncentration och fullkomliga åskådlighet — ett stort stycke lärdom ur vår tids hela inre historia. Hur frestande det än vore att ingå i enskildheter därur, just nu, när Ellen Keys namn flyger Europa rundt såsom före hennes, af svenska kvinnors, endast sankta Birgittas och Fredrika Bremers — det faller kanske dock utanför litteraturanmälarens roll...

— Min önskan, att före jul hinna nämna ett flertal böcker, har tvingat mig att hasta med läsningen som också nu med recensionsartikeln. Det blir mig alltså omöjligt att utförligare ingå på särskildt en del lyrik. Jag vill nämna de öfversända mest intressanta och förnämsta af dem jag fått. Så *Erik Brogrens* djupt allvarliga, ofta patetiska *Sångerna om lif och död;* så *Syrinx* af *Hjalmar Lundgren*, ett för mig okändt namn, vid hvilket jag tänker vi ha rätt att fästa vackra förhoppningar. Icke minst beaktansvärda äro de formsmidiga efterbildningarna eller öfversättningarna från franskan, ur Emaux et Camées af Théophile Gautier m. fl. — Vidare *Axel Ahlman: Liv och dröm* med många lidelsefulla och personliga strofer, som man kommer att minnas; och *Yngve von Schmidten: Min ungdoms visor*, af hvilka de bästa intaga genom ett visst stillsamt och naivt behag.

Karl-Erik Forsslund: Rymdsånger och *Oscar Stjerne: Hemfolk och Hemlåt* höra båda till de diktböcker, som hitta sin publik utan påstötning.

Bland prosaböckerna ha vi i första rummet af *August Strindberg: Författaren,* skrifven 1886, ehuru icke förut tryckt, och utgörande fjärde delen i serien Tjänstekvinnans son. Bokens intresse är dokumentariskt, såväl för tiden (1877—1887) som för författaren själf. I sitt förord säger sig Strindberg nu icke mer ha något gemensamt med denne; "han är mig lika främmande som för läsaren — och lika osympatisk," heter det. Läsaren har dock ingen anledning att taga parti. Boken gäller kamp och utvecklingsår, som nu ligga långt bakom, och tiden försonar mycket. I hvarje fall kan den historiska bilden icke vara oss antipatisk; den visar oss en lidelsefull arbetare, en sökare, kanske ännu icke af de största sanningarna men i alla fall af samhällslifvets under den period i hvilken han lefver, en orolig, känslig ande, lätt nedstämd, tviflande — och oförtruten. Af det intima lifvets historia ger denna fjärde del mindre än de föregående, af epokens däremot många belysande sidor.

Hjalmar Söderberg: Hjärtats oro är en volym kåserier, anteckningar, infall, halft i dagboksform. Författaren rör vid många aktuella saker och en del annat. Det är ingen bok för de s. k. obefästade sinnena och den bör kunna komma åtskillig förargelse åstad — jag tänker närmast på kapitlen om kyrkan och prästerna! Men för de befästade, de förhärdade eller helt simpelt dem, som alltid gärna läsa Söderberg, är den, trots en viss trötthet öfver några af sidorna, naturligtvis ett välkommet nöje.

En bok, som det helt visst vore orätt att förbigå med tystnad är *Syster Erselia*, noveller af *Wilma Lindhé*. Hvem minns fru Lindhés uppsats här i Idun under rubriken "Mitt första författarskap"? För min del, vill jag bekänna, att den är den enda af dem alla, som jag kommer ihåg. Hvilket försynt vemod talade icke ur dessa rader om en författarinna, som aldrig fick bli det hon önskade, det hon trodde sig våga hoppas af sig själf! Det reella lifvet och dess omsorger slöko henne, hon skref för födan och inga framgångar buro henne fram till någon ärepost. Och bakom dessa rader spårades ingen bitterhet, de uttryckte blott en gammal människas vackra resignation. — Man minns dem på nytt vid läsningen af Syster Erselia, ty det är noveller fulla af andlig hälsa, dessa, och framburna formellt naturligt, underhållande, särskildt där motiven äro svenska. Själfva titelnovellen är den minst lyckade; den italienska atmosfären öfvertygar mindre.

Leon Larsson har gifvit ut två små böcker *Adrian Glaff* och *En förrädare m. m.*, som mycket väl kunde rymts inom samma omslag. Det är studier ur den klasskämpande arbetarvärlden, flärdlösa, litet torra, men af vederhäftig verkan. De små skisserna utan påtaglig tendens ge litterärt mesta utbytet, men också de andra ögnar man igenom.

Wentzel Hagelstam: Slagna till slantar, roman, för oss öfver till finska förhållanden. Det är dock ej här frågan om politik; endast enskilda öden upprullas, visserligen mot en tämligen lätt flyttbar bakgrund af skollif. Titeln anger bokens anda och boken hör ej till de snarlästa. Den är lös i kompositionen, kaotisk i intentionerna. Dess tyngd och värde ligga i framställningen af några dess personer, och det är där den griper fatt läsaren och ger honom behållning. De alldagliga ödena få en tragisk fläkt, som är äkta. Enskilda skildringar äro äfven vackra och lefvandegjorda. Hvad man saknar för att erfara full trygghet i författarens sällskap vore en begränsning i materialet — eller en stark utvidgning i formen!

Som julklapp torde *Clas Livijn*, en studie af *Mila Hallman*, följd af bihanget *Spader Dame* (af Clas Livijn) synnerligen väl lämpa sig. Mila Hallman har redan ett erkändt namn för sina förut publicerade små historier från Gamla Stockholm. Clas Livijn-studien är den första större hon ger oss, och hon är att lyckönska till att åt sig ha valt ett arbetsfält, för hvilket hennes lynne och lediga penna ha en så bestämd fallenhet. Hennes böcker bli småningom en hel liten samling af dokumenterande värde och af stor underhållning. — Också som julklapp, nu åt den ej alltför exklusivt litterärt intresserade, vill jag slutligen nämna *I soluppgångens land,* på velociped genom Japan, af *A. W. Grebst.* Den är ganska rikligt illustrerad och den drifne berättaren-velocipedåkaren får säkert belåtna läsare.

MARIKA STJERNSTEDT.

*

BLAND ÅRETS ymnigt flödande jullitteratur förekommer ett verk, som ej bör, ej får skjutas undan för den mera lätt tillägnade roman- och novelldiktningen med dess ofta slätstrukna nutidsöden. Boken heter *Solsönernas saga* af *Valdemar Lindholm* och skildrar i kärnfulla och originella legender och sagor Samefolket, d. ä. lapparne, våra egendomliga landsmän norr om polcirkeln, hvilkas lif alltid stått gåtfullt för oss svenskar och som nu af den framträngande odlingen synas vara nära att utplånas som folkstam.

Hvilken rik, egenartad sägenskatt möter ej på dessa blad, samlade och nedskrifna af en, som själf födts och fostrats i det vida, fjällfagra landet och som har den djupt sonliga pieteten för fädernas bygd och lif. Boken är helt enkelt förträfflig, vare sig man betraktar den som historiskt dokument eller psykologisk folkdikt. Det är skaldisk kolorit öfver hvarje sida, parad med frisk naivitet och originell humor. Äfven de teckningar, som artisten Ossian Elgström utfört till sagorna, sammanfalla på ett lyckadt sätt med verkets stil och ton.

Nya diktsamlingar dugga tätt denna årsens tid. *Sigurd Dahllöf* har utsändt en liten volym, betitlad *Furor*. Författarnamnet är bekant från tidningarnas spalter, där dikter af hans hand rätt ofta förekommit, röjande ett lyriskt temperament och en aktningsvärd formell talang. Den nu publicerade diktboken bjuder på åtskilliga poem af värde och som måhända i sig gömma fröet till en framtida alstring af mera stark och personlig art. Ytterligare uppträda tre alldeles nya skalder: *Otto Lundh*, *Det ljusa molnet*, *Adolf Nordgren*, *Offersångerna*, och *Johannes*

PRIMA

***Innan** 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån Franska Snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.*

IDUNS MODELLKATALOG

Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem.

Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreradt omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Heüman, Gunnemar Vandraren. Hvad vår vitterhet kan ha att vänta af dessa sångare är nu omöjligt att förutse. Ingen af dem frapperar med några egenartade tongångar, men de spela då och då melodier, som man ej ogärna lyssnar till.

*

DEN VÄLKÄNDA göteborgsfirman Åhlén och Åkerlund, som under loppet af ett par år genom ett målmedvetet och insiktsfullt arbete ryckt upp i främsta ledet af våra bokförläggare, har äran af att ha tillfört årets julmarknad dess förnämsta och mest intresseväckande konstnärliga planschverk. *Ivar Arosenius Album* utgör en ståtlig minnesvård öfver den bisarrt genialiske, blott allt för tidigt bortryckte unge mästaren och bjuder ett trettiotal af hans egenartade verk i förträfflig färgreproduktion. Intendenten dr Axel L. Romdahl inleder det märkliga arbetet med en biografiskt kritisk studie, präglad af fin förståelse och varm sympati.

*

FRÖKEN OTTILIA ADELBORG, den utmärkta konstnärinnan, som nu sedan många år förlagt sin verksamhet till Dalarna och där som bekant gjort en gagnerik insats i den folkliga hemslöjdens renässans, har till julen gladt sina många vänner med en ängsfriskt doftande bukett "Skrifverier och ritningar", sammanknutna inom titelbandet *"Från Gagnä-mäns Näs"*. "Hvarför skulle man inte kunna föreställa sig, att man vore en liten skjutspojke och att man hade en rödmålad kärra och en liten black märr med ståndman och en reskamrat med sig i kärran", frågar fröken Adelborg. Och hvem kan stå emot en så artistiskt älskvärd inbjudning. Vi äro icke sena att sitta upp vid hennes sida och följa henne på färden efter de gamla landsvägarne "wid Dala twå-Elfwerna wijda", och snabbare än hjulen dansar tiden undan vid hennes trefliga och kunniga snack om byar och stugor, om folk och fä. Vi göra en tittin i "buan" och lyssna andäktigt till gamla farsmors kvällsprat om Gråbonden och de märkeliga tider, då "trollsynda va svår å folk for te blåkulla om nättan". Vi få vara med på postfars begrafning och nyårsottan i Gagnäf och många andra upplefvelser och tillfällen och allt få vi skåda liksom hjärtevägen tvärs igenom med ett par klara, ömma och förstående ögon. Den resan vilja nog alla vara med om, men skynda er bara, medan där ännu är plats i kärran! J. N.

*

"HEMMETS BOK" af *Christine Reimer* lyder titeln på ett af Karin Jensen från danskan öfversatt arbete, som förtjänar rekommenderas till det bästa. "Hemmets bok" vänder sig till *den unga flickan,* som förr eller senare skall vara med om att skapa sitt eget hem; den medför bud till *den gifta hustrun och modern,* som redan är fullt upptagen af sitt hushålls skötsel, och den vill bli en vän och rådgifvare åt *tjänarinnan* under hennes dagliga arbete i kök och boningsrum. Rubrikerna på de olika hufvudafdelningarne ge ett ungefärligt begrepp om dess plan, som omfattar: I. Tjänstefolksfrågan. II. Hemmets organisering och ledning. III. Det husliga öfverinseendet. IV. Sysslor och göromål inom hemmet. En förträfflig julklapp alltså för varande och blifvande husmödrar.

*

BLAND JULENS MUSIKNYHETER märkas på *Abr. Lundquists* förlag följande sångkompositioner af *Andreas Hallén:* "Junker Nils sjunger till lutan", "Tre visor i folkton" och den friska fosterländska ungdomsmarschen "Vår svenska fana". *Peterson-Berger* har utsändt "Tre sånger för baryton" och "Vainos sånger" för sopran, utdragna ur musikdramat "Arnljot" — melodiösa och sångbara. All uppmärksamhet förtjäna "Sju sånger" af *Armas Järnefelt,* den lika förträfflige komponisten som orkesterledaren.

Bland pianosaker ha vi särskildt tilltalats af en stilfull "Suite de Valses" af *Edw. Rendahl* samt af *Karl Valentins* "Spelmansvisor".

Elkan & Schildkneckt bjuda bland annat på en fin liten sång vid piano af *Adrian Dahl* "Du spörjer mig", den från Skansen så populära Källna-Trions "Sven Spelemans låtar", ett skatteskrin för älskare af folklig dansmusik, samt en instruktiv samling af 24 små fantasier och impromptun af *Ludvig Schytte.*

Slutligen vore det orätt att förbigå den helt visst just nu mycket välkomna samling af "Jul- och Danslekar" satta i lämplig sångtonhöjd och med underlagd text lätt arrangerade för piano, som *Joel Söderberg* haft den goda idén att utgifva från *Magnus Bergwalls* förlag.

*

Iduns boklista.

Albert Bonniers förlag:

Från Gagnä-mäns Näs; skrifverier och ritningar af *Ottilia Adelborg.* — Borgmästarinnan; roman af *Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.* — Maj; en familjehistoria af *Mathilda Roos.* 2:a uppl. — Ungdomsnoveller af *Oscar Levertin.*

Almqvist & Wiksells Boktryckeri.- A.-B.

Svenska kalendern 1910. Militärkalendern 1910. Almanack för ungdom 1910.

C. W. K. Gleerups förlag:

Annie på Grönkulla; af *L. M. Montgomery.* — Hafvens Herre; af *Herbert Strang.* — Den unga rajan; af *W. H. G. Kingston.* —

Åhlén & Åkerlunds förlag:

Ivar Arosenius album; Tjugonio bilder i färg med en inledning af *Axel L. Romdahl.*

P. A. Norstedt & Söner:

Bilder från revolutionen. Gamla byggnader, gamla papper; af *G. Lenotre.* Bem. öfvers. af *A. Börtzell.*

Fröléen & Comp: Clas Livijn; en studie af *Mila Hallman.* Lars Hökerbergs förlag: Ny märkbok af *Ingeborg Zethelius.* — Svensk Läraretidnings förlag: Folkskolekalender 1910, af *Emil Hammarlund.* — Bokförlaget Svithiod: Hemmets bok, af Christine Reimer, Bokförlaget Gaudio: Lyriska noveller af *Sigurd J. Erdtman.* —

Karl XII:s skrifbok.

För Idun af **Alfred B. Nilson.**

(Forts. o. slut.)

HERREN LÄSER alltid i sina böner och beder Gudh, ibland annat, at han will lära honom förstå hwad godt och ondt är; Migh tyckes at det onda behöfwer man intet till at bedia om.

Therföre beder man Gudh at man må förstå hwadh ondt är, tij om man intet thet förstår, så kan man så snart giöra thet onda, som thet goda, och weet endock intet theraf.

Gudh är iu then som thet onda hatar, och therföre må wij intet tänkia at han oss, thet som ondt är, lära will.

Gudh lärer oss intet ondt, utan han wijsar oss bara andras exempel onda och goda. och wijsar oss huru the hafwa farit, oss till underrättelse.

Therföre kan man intet säija at han hafwer lärt oss thet ondt är.

Rät wäl. Iagh märker at Herren will, at Gudh the ondos upsåt för honom uppenbara skal, och lära honom för thet onda at achta sigh. Men hwadh är då thet som Herren kallar ondt och godt?

Thet onda är thet, at man giör emot Gudh och menniskior. Men thet goda är thet, at man giör Gudh till behagh, och sin nesta, så at man kan intet annat giöra än berömma honom.

Hwar finner man besked om alt sådant. Och hwaruti består thet goda som här talas om?

Besked finner man i Gudz ord, och thet goda består theruti at föllia Gudz Lagh thet mästa man kan, och hålla af sin nästa som sigh sielf, och hielpa honom i allanöd det mästa man förmår.

Kunde icke wara nogh at troo på Christum, och därmedh slippa alla dessa beswärlige goda wärken och gerningarne, som Lagen fordrar, och Herren påstår så hårt.

Men thet är bäst at achta them alla både tillijka, och intet allenast utwertes utan ock inwertes.

Alt nog. Iagh förstår nu at Tron moste intet wara utan sin rätte frucht, ty elliest är han dödh, och os till intet nyttigh. Tacker och sidst för godh underwijsningh.

Datum Stockholm d. 10 Junii A:o 1690.

Cartelle.

Antingen är det bättre at wara plenus consilii eller plenus pecuniæ?

Jagh håller plenus consilii wara bätter än som plenus pecuniæ.

Behagar H rren till at wåga en dusst medh migh härom och infinna sigh på fältet i nästkommande daghar, så gifwe mig sin handh och underskrifft der på.

Tåpp!

Carolus.
Nordenhielm.

Datum Carlberg den 24 Julii 1690.

Printz Carl monde häromdagen tyckia så mycket om Mardonis, den Persiske Generalen, at han fick heeta Plenus consilii. Samma gången tycktes migh, at om Mardonius hade warit Plenus pecuniæ, så hade han wisserligen ståndt sigh bättre. Nu hoppas iagh lijkawisst, at Printz Carl hafwer besinnat sigh, och kommer godwilligen på min sijda.

Iagh är ännu beständigh, at iagh håller plenus concilii wara bätter än som plenus pecuniæ.

Ett godt Rådh, oansedt thet heeter godt, så är det likwisst een mächta swagh och lamm saak. Ty een rådig man är äntå aldrig säker ther om. at hans goda Rådh kommer till en godh ändskap. Men Pecuniæ är en stark ting i werlden; Ty den som hafwer fullt op där utaf han uträttar genast alt honom lyster, om han elliest will wåga något.

Then som är plenus pecuniæ och intet plenus consilii, så tör han så läggia an sina penningar, så at han är aldrigh till swars medh.

Det kommer migh lijkawisst för som een alt för stilla och sachtmodigh saak till att sittia in om wäggiarne och wiska goda rådh fram. Men till at hafwa penningar, och bruka them, det gifwer stort anseende i werlden. Een rijk man wördas utaf alt folket, hwaremot een godh och trogen Rådgifvare är esomoftast litet eller alz intet bekant.

Det är wäll sant, at thet sijr så slätt ut, till att sittia inom wäggiarne medh rådh. Men när thet kommer till ändan, så har han gjordt bäst. Så hafwer ock den skam som prunkade medh sina penningar. Alltså är thet första bäst.

Men ett godt Rådh hafwer så monge motståndare till at brytas medh, nemligen andras onde rådh, elaka uthtydningar, afwund, och föracht. Pecunia är een lyckelig ting; ingen förachtar henne; ingen klagar eller förtryter något på henne. Derföre är iu bättre till att hafwa beskaffa medh pecunia, än som medh det förtreteliga consilio.

Men när han bryter sigh igenom medh sådana här swårheter, och när han hafwer gådt ut dermed, så hafwer han större beröm än then andra. Och som H. Nord[en]hielm sagt, at dee läre läggia lijte ther uppå. så är thet wäl sant, men när the hafwa litet fått spela, så blifwer theras saak upplijst. Tå är han återigen en ärlig karl och kanske en ärligare karl än som den, som hafwer slagit sigh på pänningar.

Iagh förer då Herren till Sinnes det gamble ordspråket, at penningelöös är altidh rådhlöös. Men twärtom är det intet så; ty änskiönt goda rådh skulle feela, allenast penningar äro fullt op i pungen, så begår man sigh äntå alt wäl. Därföre sijr Herren, at största machten ligger på Pecunia. Hon böör gå förut, the gode Råden kunna komma efter så mycket som the hinna medh. Altidh är man i godt behold medh peenningar, men utan peeningar så liggia goda rådh öde.

Detta här hafwen i hafft förr, fast i nu bruka andra ord thertill.

Kiäre Herre, detta moste iagh tillstå. Men Mardonius wardt likwist een olyckeligh man, ty han tappade slaget och föll omsider sielff i striden. Hade icke då warit bättre för honom at sittia hemma plenus pecuniæ, lefva wäl och hålla sigh braaf, i synnerheet effter såsom detta lefwernet war mycket i bruuk hemma utj hans fäderneslandh.

Dät kan intet giöra till saken, at een ärligh karl är olyckelig, och der han föll, der föll han medh heder.

Iagh finner Printz Carls skiähl mechta goda, och lemnar honom gierna Victorien, allenast betingar iagh migh den frijheten, at som Printz Carl blifwer widh sin mening, så må ock Jagh blifwa widh min mening, emedan han faller migh så wäl i sinnet, at iagh intet kan släppa henne.

Iagh hafwer öfwertygat eder at consilium är bättre än som pecunia. Derföre om i intet welen rätta eder ther efter, så må i siälf löpa i faran.

Min kiäre Herre, ett sådant tillstånd är iag intet nöjder medh. Iagh wille gierna hafwa haft Herrens fullkomliga approbation derpå. Men som iagh seer, så wankar här intet skonsmåål för den som wunnen är; derföre iagh gerna förstår migh till dessa tuu orden, som iämwäl fordom warit brukade emot dhem som segeren behållit:

Palmam porrigo.

Carlberg den 29 Juli A 1690.

Hvar och en som är vår vän kan kraftigt bidraga till Iduns fortsatta utveckling och framgång genom att för sina vänner framhålla fördelen af att prenumerera på **IDUN!**

Från Rue de la Paix till Strandvägen

Modell i Buzenet.

DETTA BLIR SISTA GÅNGEN vi samtala om våra kläder och andras kläder under det sorgliga modeåret 1909, och vi kunna icke värdigare afsluta lamentationerna än med att önska oss och alla en förbättring nästa år; den gamla ståtliga svenska formeln: "oss väl och ingen illa" tillämpad på garderoben!

Som det nu ser ut, kan man icke annat än tro att fantasitunikerna skola få en ganska lång glansperiod, allt slätt och enkelt bannlyses mer och mer, till och med de långa raka kapporna ha fått stryka på foten och lämna plats för små halflånga ytterplagg, med eller utan skört, men alltid med något som skiljer dem från den klassiska skräddartypen. I allmänhet är det rent fruktansvärdt hur mycken och onyttig fantasi som kastas bort på komponerandet af modeller just nu, mycken, därför att modet är varierande som himmelens stjärnor, och onödig, emedan den absolut hindrar den stora mängden, den viktigaste faktorn för att i det stora hela göra ett mod vackert och gagneligt, i att utöfva denna sin mission. Exempelvis om jag nu inställsamt och öfvertalande säger er, att tvärdraperade prinsessklädningar äro egentligen allra modernast som bostontoaletter, tvärdraperade och uppdragna i en sned tunik, denna kantad med infällda oregelbundna spetsar, och den rynkade volangen där nedom upptill hophållen med en stor och mjuk rosett af siden, så talar jag den allra renaste modesanning, men åstadkommer icke dess mindre oberäknelig skada, emedan flertalet af mina läsarinnor säkerligen icke så uteslutande ägnat sig åt uppöfvandet af sin färdighet visavi kläder, att de kunna omsätta beskrifningen i praktik utan att åstadkomma de förfärligaste resultat. Hade jag däremot rättighet att säga att en femvådig kjol, med något svängda våder, och garnerad med en vacker arbetad kant nedtill vore idealet, så skulle alla precis förstå, alla kunna tillämpa sin visdom, och alla befinna sig förträffligt af att under ett par tre säsonger ha den omsatt i praktiken! Det tragiska nuvarande däremot fordrar först en fin skräddare, därnäst en hel del slantar och slutligen ett ganska osvikligt tålamod för att man icke skall blifva led och ked vid mästerverket efter en knapp säsong. Sens moralen af allt detta är att fantasi i mod egentligen är något fruktansvärdt. Därför är det ju icke sagdt att fantasi i kläder alltid är af ondo, det blir de initiativrika enskildas sak, det är bara den stora generella fantasien som kan fördärfva den kvinnliga befolkningens exteriör under den tid den rasar.

Våra hattar kunna vi numera icke annat än berömma, och detta beror nog till en stor del på att för dem stipulerats en viss gifven form, vacker i och för sig, och den får sedan vederbörande modister öfva sig på att utföra tills de nått ett verkligt mästerskap i konsten. Och en stor och säker uppfinningsrikedom i fråga om variationerna i färgsammansättningar och klädsel. De stora hattarne ha alla en stor och ganska hög, nästan omärkligt rundad kulle, endast så mycket att öfvergången mellan "tak" och "väggar" icke blir skarp, utan kullrig, brättena härtill skola vara stora och något sluttande, betydligt större vid vänstra sidan, där en mer eller mindre kraftig sväng uppåt finnes. Det är detta motiv modisterna skola variera så att det passar hvar och en till "bästa" hatt, och det vore orättvist att säga att de icke med heder skilja sig från uppgiften.

GWEN.

Modell Paqain.

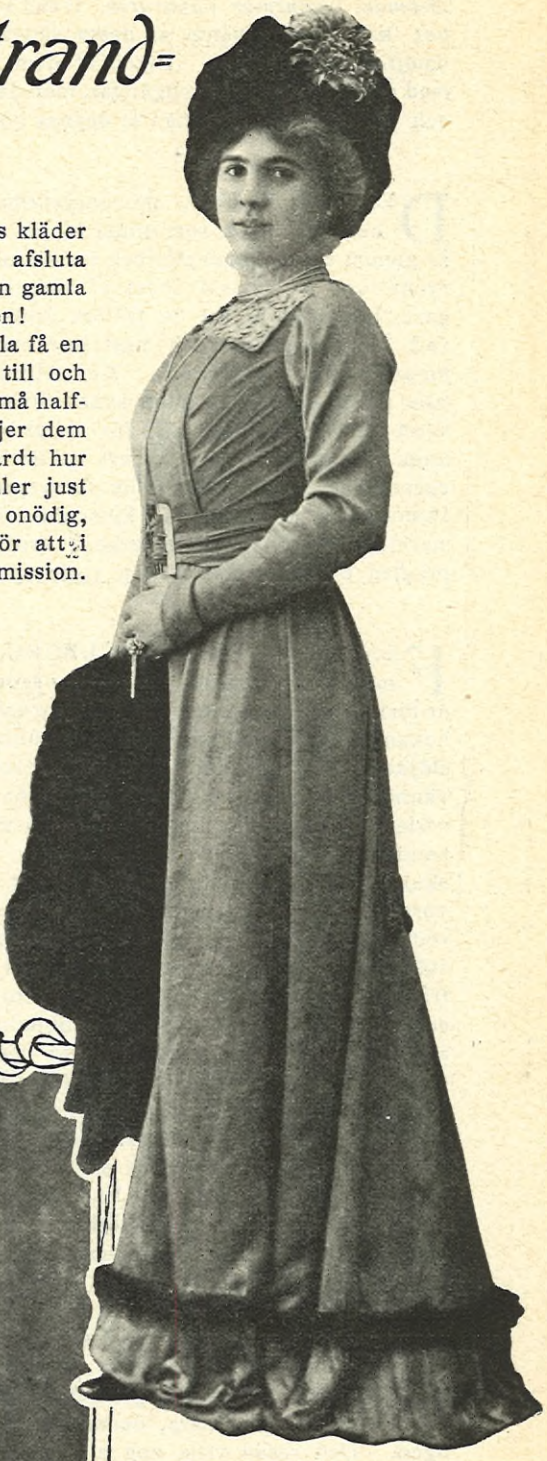

Modell Doucet.

VÅRGÅRDA

(Kungl. Hofleverantör)

HAFREGRYN ○ HAFREMJÖL

Vid beredningen bortalipas icke — såsom ofta sker för att gifva grynen hvitare färg — den gulaktiga, *näringsrika* proteinhinnan. Genom bevarande af denna blifver gröten mera *näringsrik, finsmakande* och *fast* (ej lös och slemmig).

Obs. Den extra kvalitén i *paketerna*.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 26 DEC. 1909—1 JAN. 1910.

SÖNDAG. (Annandag jul): Frukost: Smörgåsbord; pressylta med rödbetor och stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Windsorsoppa med äggstanning; stekt rensadel med grönsakspastejer och salader; klenäter med sylt.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kall skinka (rester från juldagen) med potatispudding; mondaminkräm med hallonsylt.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; skinkomelett; mjölk; kaffe eller te. Middag: Lutfisk med potatis och grönärter; mannagrynspudding med hallonsylt.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillrulader med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttlärs med ärter och brynta morötter; nyponsoppa med vispad grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt blodpudding med lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller; beignetsoufflé med sylt.

FREDAG. (Nyårsafton): Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med äggröra och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Lutfisk med potatis och ryska ärter; risgrynsgröt med mjölk; fyllda mandelformar.

LÖRDAG. (Nyårsdagen). Frukost: Smörgåsbord; kaffefilet med gräddsås och ärter; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Grönkål med äggkulor; fisksoufflé med holländsk sås; stekt spädgris med brynt potatis, rödkål och äppelmos; vingelé med mandelspån.

RECEPT:

Windsorsoppa (f. 6 pers.). 1 kalfläggg (1½ kg.), 1½ lit. vatten, 2 tsk. salt, 1 liten knippa persilja, 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, 1½ lit. buljong, 1 dcl. madeira, salt, socker, kajennpeppar.

Äggstanning: 2½ msk. smör (50 gr.), 4 msk. mjöl, 3 dcl. tunn grädde, 5 ägg, ½ tsk. salt, 1 knifsudd hvitpeppar.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Kalfläggen skållas med hett vatten och ansas väl. Den påsättes i 1½ lit. vatten och saltet tillsättes. När spadet kokar upp, skummas det väl och persiljeknippan ilägges, hvarefter läggen får koka omkr. 3 tim. Spadet silas och skummas. Smör och mjöl sammanfräsas, 1 lit. af spadet tillsättes jämte den heta oxbuljongen och soppan får sakta koka med tätt slutet lock omkr. ½ tim. Den afsmakas med kryddorna och vinet och serveras mycket varm med äggstanning.

Till äggstanningen sammanfräses smör och mjöl, grädden tillsättes och massan får ett godt uppkok samt upphälles i bål. När mesta hettan afgått tillsättas äggulorna en i sänder jämte kryddorna. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna hvitorna. Massan hälles i en smord och brödbeströdd kransform och gräddas i vattenbad i ugnen omkr. ½ tim. Äggstanningen uppstjälpes på rundt fat och serveras genast till soppan.

Stekt späckad rensadel (f. 6 pers.). 3 kg. rensadel, 4 lit. dricka, 1½ hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), ½ msk. salt, 1 liter buljong eller vatten.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, 1 dcl. tjock grädde.

Beredning: Rensadeln lägges i dricka eller mjölk öfver natten. Den sköljes därefter väl, torkas med en duk och alla hinnor borttagas noga. Späcket skäres i fina strimlor och därmed späckas sadeln i täta rader, sicksack. Den stekes antingen i ugn eller gryta. Saltas sedan den är brynt, spädes med buljongen litet i sänder och öfveröses hvar tionde minut. Till stekningen åtgår omkring 3 tim. Rensadeln upptages, köttet lossas nätt, skäres i tunna skifvor, hvilka hopläggas så, att de behålla sin form och serveras på sadeln. Steken garneras med legymer. Köttjusen silas och skummas. Smör och mjöl sammanfräsas, köttjusen påspädes litet i sänder jämte grädden och såsen får koka 10 min. hvarefter den afsmakas och serveras i särskild såsskål.

Grönsakspastejer (f. 6 pers.).

Till pastejformarna: 2 msk. smör (40 gr.), 3 stora morötter, ½ burk konserverade ärter.

Potatismos: ¼ lit. potatis, 2 msk. smör (40 gr.), 1½ dcl. grädde, 1 ägg, 1 äggula, 1 msk. socker, 1 tsk. salt, litet rifven muskotnöt.

Beredning: Morötterna sköljas, påsättas i kallt, saltadt vatten och få koka till hälften mjuka. De få afsvalna, skalet afdrages och morötterna skäras i fina strimlor. Pastejformarna smörjas väl med kallt smör, formarnas botten belägges tätt med ärter och kanterna, på snedden, med morotsstrimlorna. Potatisen sköljes, skalas, kokas och drifves genom purépress. Det kalla smöret tillsättes genast och moset arbetas med gaffel tills det blir hvitt och höjer sig. Därefter tillsättes grädden, uppvispad med äggulan. Sist tillsättes den till hårdt skum slagna äggbvitan och moset afsmakas med kryddorna. Formarna fyllas med potatispurén och pastejerna kokas i vattenbad, i ugn, tills de fått vacker gulbrun färg (omkr. 15 min.). De uppstjälpas när mesta hettan afgått och serveras till stek eller fågel.

Mondaminkräm (f. 6 pers.). 1 lit. gräddmjölk, 1 msk. vaniljsocker eller skalet af ½ citron, 2 msk. strösocker, 60 gr. mondamin, 3 äggulor.

Beredning: I en kkp. af mjölken utröres mondaminmjölet. Den öfriga mjölken kokas upp med vaniljsockret och strösockret, hvarefter afredningen irröres och krämen får koka koka under rörning i 5 min. De uppvispade äggulorna tillsättas och krämen får sedan endast sjuda. Den upphälles i geléskål och serveras kall med mjölk eller saftsås.

Sillrulader (f. 6 pers.). 3 stora salta sillar, 3 anjovisar, 40 gr. smör, 1 äggula, 1 knifsudd kajenn, 1 msk. fint hackad persilja, 1 tsk. fint hackad gräslök.

Till formen: 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Skinnet borttages först på sillen, den rensas därefter, skäres i fileter och ryggbenet jämte alla småben borttagas. Sillen lägges i ljum mjölk och får ligga omkr. 10 tim. Fileterna upptagas och inklappas väl i en duk eller i rent hvitt papper. De skäras i vackra, aflånga jämna bitar. Allt som putsas bort (det bör motsvara 2 fileter) lägges i en stenmortel och stötes tillsammans med den rensade samt urbenade anjovisen och smöret. Massan passeras genom hårsikt och blandas väl med äggulan, en liten knifsudd kajenn, samt persiljan och gräslöken. Färsen utbredes tunnt på hvarje sillbit som därefter hoprullas till små rulader. En eldfast form smörjes med ½ msk. kallt smör och ruladerna ställas i formen tätt intill hvarandra. Resten af smöret skiras och hälles öfver sillen och sist öfverströs de stötta skorporna. Formen sättes in i varm ugn omkr. 8—10 min. Sillen serveras genast med nykokt potatis.

Fyllda mandelformar (f. 18 pers.). 210 gr. godt smör, 210 gr. mjöl, 210 gr. strösocker, 2 äggulor, 75 gr. sötmandel, 20 gr. bittermandel.

Till fyllning och garnering: 4 kkp. äppelmos, 4 äggbvitor, 8 msk. florsiktadt socker.

Beredning: Smöret tvättas och vattnet arbetas ur väl. Mjölet siktas på bakbordet och smöret fördelas i flockar i mjölet, hvarefter strösockret, äggulorna, jämte den skållade och rifna mandeln tillsättas, och degen arbetas tillsammans med fingerspetsarna. Den ställes ut att bli stel och arbetas sedan till en tunn kaka, som uttages med rundt mått till små kakor. Med dessa beklädas små, krusiga bakelseformar. Bakelserna gräddas i ordinär ugnsvärme, tills de fått en vacker, gulbrun färg, då de uttagas och uppstjälpas, när mesta hettan afgått. Äggbvitan vispas till hårdt skum och vispningen fortsättes ¼ tim. Därefter nedsikas sockret försiktigt i äggbvideskummet. Bakelserna fyllas med äppelmos och maräng massan spritsas öfver genom en krusig strut. Bakelserna insättas i svag ugnsvärme så att marängen får torka och blir vackert ljusgul.

Fisksoufflé (f. 6 pers.). 100 gr. smör, 100 gr. mjöl, 5 dcl. grädde, 3 kkp. kokt fisk, (½ kg. gädda), 6 ägg, salt, hvitpeppar.

Till formen: ½ msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smör och mjöl sammanfräsas och grädden tillsättes litet i sänder under flitig rörning, hvarefter afredningen får ett godt uppkok och hälles upp att kallna. Den kokta fisken plockas fin som risgryn och nedröres i den kalla smeten jämte äggulorna en i sänder. Den afsmakas med kryddorna och sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggbvitorna. Massan sås genast i smord och brödbeströdd form och gräddas omkr. ½ tim. i ordinär ugnsvärme.

Soufflén serveras genast den tages ur ugnen.

Julpresenter!

Aftonkappor . . . . . fr. Kr. 44.—
Skiddräkter för damer. . „ „ 33.—
Promenadkjolar sydda å egen atelier . . . . . „ „ 18.50
Sidenblusar af tafft alla färger . . . . . „ „ 13.50
Spetsblusar . . . . . „ „ 4.50

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
STUREPLAN.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

DAM eller herre med förmåga att undervisa en 12 års gosse i de ämnen som tillhöra allm. lärov. 4:de klass, erhåller genast anställning å landet. Svar med löneanspråk till »X. Y.», Gum. Annonsbyrå, Malmö f. v. b.

HOS disponentfamilj vid bruk i Nerike finns plats att tillträda 1:sta febr. för bildad, enkel flicka, kunnig i matlagning, bakning m. m. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

FÖR lärarinna, van att undervisa i alla inom flickskolor vanliga läroämnen samt musik, är plats ledig i prästfamilj i Östra Värmlands bergslag att tillträda den 15 nästa januari. Ansökan med bifogande af kompetensbevis och uppgift om löneanspråk sändes så snart ske kan till undertecknad. Gåsbornshyttan den 10 dec. 1909. A. Norborg, kyrkoherde.

FÖR en stadgad, hurtig flicka med goda kunskaper o. rekommendationer, samt någon undervisningsvana, äfven i musik o. handarbeten, finnes god plats att undervisa en 16-årig flicka, till nyåret. Svar till »A. N.», Byringe.

I STOCKHOLM får ung, bildad fransyska plats den första instundande januari mot fritt vivre i ung barnlös familj. Svar med fotografi och rekommendationer till »Fru E.», Iduns exp.

Sinnessjukvård.

Några friska och ordentliga flickor, ej under 20 år, kunna få anställning som elever vid Uppsala Asyl. Villkor: 20 kr. pr mån. och allt fritt. Efter 1 års fullgod tjänstgöring erhålles 28 kr. pr mån. och allt fritt, äfven tjänstekläder. Ansökn. åtföljda af frejde-, skol- och tjänstgöringsbetyg insändes under adr. Asylläkaren, Uppsala Asyl.

FAMILJ på två pers. önskar en bildad, snäll flicka, familjemedlem, kunnig i matlagn. o. sömnad, för att jämte husmodern sköta hemmet utan jungfru. Foto. o. bref till »Landthem», Limmared.

Husföreståndarinna,

praktisk och duglig, van att sköta mindre barn (det yngsta 3 år) får genast plats hos änkeman. Ålder 35 à 40 år. Företräde för den som äger något kapital. Svar med fotografi och rek. till »Norrland», Iduns exp. f. v. b.

Sjukgymnast,

legitimerad, sökes från den 1 jan. 1910 eller möjligen något senare att förestå massagebehandlingen vid Tyringe Badanstalt och Sanatorium. Svar med betyg och ref. sändas snarast till kamrerarekontoret, Badanstalten, Tyringe. STYRELSEN.

På förekommen anledning

blir den 15 instundande januari plats ledig för en snäll och ordentlig kokerska. Närmare meddelas pr rikstelefon 69, Bollnäs.

21- à 25-årig bild. flicka

med vårdad uppfostran och god karaktär, huslig och musikalisk (musik eller sång) får plats i ämbetsmannahem i landsorten, där husmor saknas. Som en liten flicka finnes, bör hon med allvar och kärlek söka vara henne i moders ställe. Svar med uppgift om kompetens, ålder m. m. till »Hemkänsla och hemtrefnad», Iduns exp.

Barnfröken,

ej för ung, villig att läsa med nybörjare och sköta tre barn mellan 4—7 år under en längre vistelse på landet i Frankrike, får plats på nyåret. Af den sökande fordras ordning, ett vänligt och bestämdt sätt samt vana och förmåga att självständigt sysselsätta och handleda barn och ett allvarligt intresse för denna uppgift. Betyg och ref. jämte foto. torde sändas märkt »L. H. M.» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Husbestyrerinde.

Til at bestyre et større Hjem i Christiania, hvor ingen Börn findes, söges en dannet, musikalsk, helst sprogkyndig Dame. Lön Kr. 1,000. Referancer forlanges og gives. Billet m. »Husbestyrerinde 688» med Fotografi, der retourneres, sändes till Høydahl Ohme's Annonce-Exp., Christiania.

PLATSSÖKANDE

FRANÇAISE. Demoiselle française cherche place auprès des enfants. Répondre ce journal »Mlle M.»

UNG massös önskar plats i fam. Hjälper äfven till med föref. göromål. Ref. finnes. Svar »Villig», Iduns exp.

27-ÅRIG flicka från landsortsstad, fullt kunnig i ett hems skötande, önskar plats att förestå hushåll hos bättre ungherre. Svar till »Hushållerska», Iduns exp., Stockholm.

ANSPRÅKSLÖS, 17-årig flicka, som genomgått 8-kl. läroverk och skolkök önskar på nyåret plats i liten familj (helst i Sthlm) för att under husmoders ledning lära ett hems skötande mot fritt vivre och någon liten lön. Van vid husliga göromål och kunnig i sömnad. Svar till »I S.», Skara p. r.

UNG flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar på nyåret plats i bättre familj att läsa med minderåriga. Referenser på begäran Svar till »H. W.», Iduns exp. f. v. b.

ELEV af framstående pianist, musikundervisningsvan, hushålls- och handarbetskunnig, önskar plats. Goda ref. Svar till »Moderata löneanspråk», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD flicka, kunnig i matlagning, bakning m. m. söker plats att tillträda helst på nyåret. Goda rek. Svar »Villig, arbetsam», Sv. Telegrambyrån, Sthlm.

ENERGISK, ung flicka, från hemmet, van att »ta i», önskar plats som husmoders hjälp. Van vid barn. Svar till »Frisk och glad», Lund p. r.

UNG flicka af god familj, som förut haft plats och har goda betyg, söker nu anställning till den 15 jan. i ett godt hem på landet för utt undervisa nybörjare i de vanliga skolämnena och handarbeten enl. den nu brukl. metoden i Kindergarten Seminarium. Svar till »20 år», Björksätra, Huddinge.

FLICKA från godt arbetsamt hem, önskar plats som husa eller i öfrigt tjänarinna, i bättre hem där husmodern är behjälplig. Svar med löneuppgift märkt »Gertrud 20 jan.», Falköping.

UNG, gladlynt blekingska, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar plats i familj antingen såsom skrifbiträde, lärarinna eller såsom hjälp och sällskap. Svar till »Blekingska», Karlskrona p. r.

SMÅLÄNDSKA, stadgad, hushållsvan, af god familj, söker plats som hjälp och sällskap (helst nära Sthlm). Lön 15 kr. Svar till »Kunnig och intresserad jan. 1910», Kalmar p r.

EN anspråkslös bättre flicka, fullt kunnig i alla husliga göromål, kläd- och linnesöm, handarbeten samt något matlagning, säker plats i godt och vänligt hem. Svar snarast till »Arbetsam, Familjemedlem», Jungfrug. 31, 2 tr. t. h., Stockholm.

LÄRARINNA önskar under ferien 2 jan.—14 febr. komma i familj för att deltaga i hushållet eller läsa med mindre barn. Svar till den 28 dec. under adr. »Maj», Eskilstuna p. r.

Sjuksköterska,

23 år, önskar privatvård på nyåret. Svar till »Syster», Västerås p. r.

Ung, bildad flicka,

villig att hjälpa till med alla husliga göromål, något kunnig i matlagning, önskar plats den 15 jan. Svar till »Huslig», Deje.

Kvinnlig trädgårdsmästare

som genomgått trädgårdsskola samt dessutom praktiserat på handels- och privatträdgårdar och de senare åren förestått skötseln af trädg. önskar plats på nyåret, helst där växthus finnes. Prima ref. och betyg. Svar till »Pålitlig», Göteborg 7 p. r.

ENGELSKT hem i Dalarne, med tillfälle att få engelska lektioner af infödd engelska, särskildt under julferierna, erbjudes af miss Young, Snöån, Ludvika.

I stilla hem på landet önskas inackordering från början af nästa år för herre och fru, den förre nervsjuk konvalescent vårdas af hustrun. Svar till Sundberg, Barksäter pr Katrineholm.

INACKORDERING för studerande unga flickor kan erhållas hos frk. J. Heljestrand, Malmskillnadsg 13, 3 tr., Sthlm.

PARIS-FAMILLE française reçoit quelques pensionnaires désirant apprendre le français. Référence en Suède. Mme Ouvret, 10 Rue Schetter.

FÖR 2 flickor som vilja dela en liten väl möblerad dublett finnes helinackordering 1 jan. till billigt pris. Läget nedre Birgerjarlsgatan hos privat person. Svar till »Birgerjarlsgatan», Iduns exp.

SOM sällskap och hjälp önskar medelålders dam komma i godt bildadt hem på landet. (Ej inackorderingsställe.) Kunnig i matlagning m. m. Villig betala mindre inackorderingsafgift. Svar till »Sällskap 1910», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

INACKORDERING finnes för kvinnlig sinnesslö i godt hem hos ex. sjuksköterska. Svar till »Skärgårdsluft», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

INACKORDERING erhålles efter jul för ung flicka i sydnorrländsk prästgård där ungdom finnes. Tillfälle till öfning i musik, väfnad m. m Svar till »55 pr mån.», Högbo.

Hemläsning.

Kamrat till egen 11-årig dotter läsande 3:dje klassens kurs, önskas. Lärarinna från Priv. Lärarinneseminariet i Stockholm. Kyrkoherde Alfred Jacobsson, Ifvetofta, Bromölla.

Inackordering

önskas på nyåret för 12 års flicka i ett godt och vänligt hem i mellersta Sverige, där undervisning tillsammans med jämnårig kan erhållas i tredje klassens kurs. Reflekterande torde i bref meddela sig adr. till »Landtluft», Iduns exp. f. v. b.

1910. 1910.

Skånska

Dagbladet

med illustrerade söndagsnumret

Hemmet.

(Malmö.)

Hvarför har **SKÅNSKA DAGBLADET** i **Malmö** vunnit en för våra förhållanden så **storartad spridning**, blifvit hela Sveriges mest **omtyckta** provinstidning?

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADET** icke ställt sig i något visst politiskt eller religiost **par tis** sold utan intager en sjelfstandigt frisinnad, årligt **demokratisk** standpunkt

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADET** icke, i likhet med nästan alla hogertidningar halles uppe genom kapitalistiskt understod eller, så som en del andra tidningar, behofver skaffa sig publik genom att smickra folkets lagre lidelser och forsvara dess fel utan **absolut oberoende**, vågar säga sanningen bade upp åt och nedåt.

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADET** icke i fråga om vårt förhållande till utlandet, predikar nationalhat och i socialpolitiken aldrig underbläser klasshat utan efter formaga kampar för **fred** med alla andra nationer och for **tillmötesgående** mellan olika samhalls lager.

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADET** redigeras med det ogonmärket att det skall vara en **tidning för alla,** for hoga och laga, man och kvinnor, rika och fattiga, unga och gamla

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADET** ar en **modern** tidning, som på alla områden foljer med sin tid, **oförskräckt** och **lattfattligt** uttalar sin mening i alla frågor af allmant intresse samt så **raskt** som mojligt meddelar dagens och nattens vigtiga eller spannande **nyheter**.

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADET** med sitt illustrerade, sextonsidiga sondagsnummer, den for inbindning afsedda familjjournalen **HEMMET**, lemnar **rikligare förströelseläsning** än nagon annan svensk tidning, hvartill kommer att den dagliga tidningen och sondagstidningen under årets lopp meddela tillsamman **öfver tusen illustrationer.**

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADETS** väldiga **annonsstoff** utgor, sa att saga en exposition af hela Sydsveriges ekonomiska lif, lemnar kopmän, industridkare, fastighetsegare och spekulanter, platssokande m. fl. vardefullaste **upplysningar**.

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADET** har en optimistisk syn på verlden och lifvet, saledes alltid ar vid **godt humör**, icke alskar kabbel men ej heller underlater att gifva afundsjuka angripare ordentligt **svar på tal,** så att de ej gerna »komma igen»

Derför att **SKÅNSKA DAGBLADET,** trots sitt **stora format** och de hogst betydl ga kostnader tidningens tekniska framstallande kraver, är ytterst billig, kostar

Kostar blott 1 krona i kvartalet.

blott **1** krona

i kvartalet

(utom postarvodet).

Prenumerera *snarast* å närmaste postkontor!

Originalet o. Förebilden

af alla parfymer utan alkohol

är

Dralle's Illusion

i fyrtorn.

Rena blomdroppar utan alkohol. En liten droppe är tillräckligt.

Viol-, Liljekonvalj-, Ros-, Heliotrop-, Narciss-, Syrén-, Vesteria.

Mest välkomna födelsedags- & julpresent. Finnes öfverallt. För efterapningar varnas.

GEORG DRALLE, Hamburg.

Generalrepresentant o. engroslager för Sverige:

HOLGER EIXMANN.

Göteborg - Stockholm.

? **Hvarför villrådig?** ?

Bland **P. A. Norstedt & Sörers 108 Ungdomsböcker**

(fem nya till julen) finnes alltid någon, som är just den Ni söker för Er gosse eller flicka.

"I denna rikhaltiga samling finner man alltid någon förträfflig bok, som passar. Utstyrseln är genomgående utmärkt, och alla böckerna äro vackert inbundna". (U. N. T.)

Smulthé frånsiktadt finare thésorter, 2,10 pr kg.

Cocogalla-thé, extra fin Ceylon, kraftig arom, 4 kr. pr kg.

Holländsk Cacao, extra fin kvalité garanteras ren, 2,80 pr kg.

Minsta parti till dessa priser är ½ kg.

Cocogalla-Ceylon, i originallådor om 4 kg., kr. 15,00.

Varorna sändas franko öfver hela landet då vikten i allt upgår till minst 2½ kilogr.

Genom direkt import och stor omsättning kunna vi leverera dessa fina kvalitéer till ofvanstående låga priser.

Sänd Eder order och Ni återkommer säkert.

A.-B. Kaffe- & Thé-Importen "Valhalla",

Stockholm. Humlegårdsgatan 13.

Allm. telef. 213 99. Rikstelef. 42 28.

Maizena!

Oöfverträffad till såser, bakning, maizenagröt etc., ja! till all matlagning!

God! Dryg! Närande!

Se beskrifningarna på paketernas sidor.

Begär alltid MAIZENA!

Katrineholms Matsalsmöbler. Salongsmöbler.

Stilfulla modeller i olika prislägen. Af mahogny, ek eller lackerad furu.

Priskurant gratis och franko. Utställning i Stockholm n:o 6 Stureplan.

Carl Fredrikssons Träförädlings Aktiebolag,

KATRINEHOLM.

Glöm ej att i god tid prenumerera på Idun.